

Nr. 5 • 1938

POLITSEILEHT

KOHVIK „HARJU“

Tallinn, Vabadusväljak 7

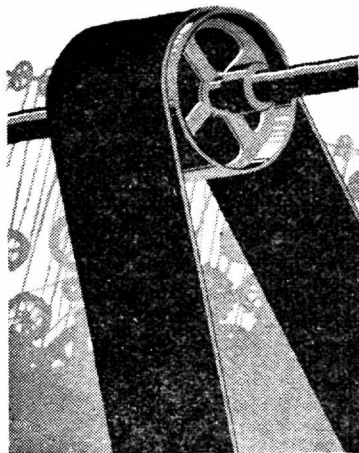
Telefon 441-00

(ENDINE „CORSO“)

*ON MUGAVAIM KOHVIK TALLINNAS
MUUSIKA IGAPÄEV KELLA 17.30 - 23.30*

Samas oma kondiitritööstus ja -äri. (Äri telefon 414-01)

Tööstuskoolidele

*soovitame oma laost parimaid tööriistu
soodsate hindadega.*

*Inglise masinarihmad ja ühendajad.
Bahco võtmed ja torutangid. Kruus-
tangid, kombineeritud tangid. Iga-
sugused kreis-, kapp- ja kaatersaed.
Raua puurmasinad, plekikäärid.
Raua saelehed, babiit, tihendused.
Möödulindid, suplerid. Öberg-viilid
jne, jne.*

A-S. TÖÖSTUSTARVE

Tallinn, Vene tänav nr. 11. Telefon 481-41

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 5 (508)

TALLINNAS, 15. MÄRTSIL 1938

XVII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Kohtuarstlik lahkamine juurdlusel — E. Vilt. — Sõjapüüsi-laskuri päästmisvigade selgitamine ja neist vöörutamine — V. Paulberg. — Kuldrahade võltsimine — F. Vittlich. — Klaasimurded kuumuse ja plahvatuse mõjul — A. Liit. — Täpsete tähtaegade tuletamisest vanade süütegude jälitamisel — B. Päri. — Kodanliku õhukaitse väljaõpe Saksamaal. — Kes tappis? — A. Conolly. — Moodne väljapressimistehnika jm.

Varajane
kevad

Kohtuarstlik lahkamine

JUURDLUSEL

Tapmiste ja muude surmajuhtumite selgitamiseks toimetatud juurdlus tugeb tavaliselt suurel määral laiba lahkamisel ilmsiks tulnud andmeil. Lahkamist toimetatakse igal surmajuhtumil, kui on ilmne või tekib kahtlus, et surm on olnud teiste isikute tegevuse otseseks järeltuleks, s. o. järgnes vägivallateole kadunu isiku kallal või ettevaatamatusele, sest ainult laiba siseelundite vaatlusega on võimalik eksimatult ja täpselt määrata kindlaks surma põhjus ja vägivalda suurus. Ühtlasi selgitab lahkamine, kas ja kui suurel määral vägivald põhjustas surma. On ju koguni võimalik, et samal ajal, kui A. sooritab mingi vägivallateo (näiteks keplöögi) B. kallal, sureb B. hoopis mõnel muul põhjusel (näiteks südamerabandusest). Või kujutleme, et auto sõidab tee ääres lamavast inimesest üle, hiljem leitakse laip. Kahtlemata peetakse surma põhjuseks auto alla jäämisel saadud vigastusi. Lahkamine selgitab, et see inimene oli surnud mürgitusse enne auto alla jäämist. Kui toodud juhtumel laip jääks lahkamata, võidaks A. mõista süüdi tapjana ja autojuht ettevaatamata surmatekitajana. Tapmise puhul, kui süüdlane pole teada, võivad lahkamise andmed esineda ka kahtluse juhtijana ja süütoendustena. Seda eriti tulirelvaga tapmise korral, kui kuul on jäänud peatuma ohvri kehas. Kuuli järgi on võimalik otsustada relva liik, kaliiber ja süsteem. Seega on juurdlust toimetavatel ametnikel juba teatav suund edaspidiste otsingute arendamiseks. Terariistaga tapmiste puhul on olnud juhtumeid, kus tapmiseks kasutatud relva terast on tapetu kehha murdunud kild, mis leitakse lahkamisel. Seda kildu on võimalik võrrelda kahtlusaluse juurest leitavate terariistade terades olevate vigastustega ja sel teel leida terariist, mida kasutati tapmiseks, ühtlasi aga tõendada tapja süü. Nagu nägime eelpooltoodud näitest, võib esineda juhtumeid, kus surma põhjus näib olevat täiesti ilmne ka lahkamiseta, kuid lahkamisel ilmnevad üllatuseks asjaolud, mis toovad näilise pöörded juurdluse senisesse käiku. Et lahkamise andmed juurdluses tõesti evivad suure väärtuse, seda tõendavad järgnevad näited kriminaalpolitsei praktikast.

Harjumaal, Keila vallas, põles 1933. a. mai-kuu ööl talu elamu, kusjuures jäi tulle ka elanikke: üks mees ja kaks naist. Esiialgu ei teatud arvata, kas on tegemist kuriteoga või õnnetusega, sest hoone oli põlenud maani ja esialgsel vaatlusel ei tulnud ilmsiks midagi selgitavat.

Kui aga lahati rusude alt välja toodud kolm söestunud laipa, selgus, et kõigil kolmel on pealuus terariista-haavad. Päev hiljem kriminaalpolitsei selgitas, et naabruses elutsev N. oli tapnud kiiniga talu elanikud ja siis süüdanud elamu, et hävitada oma teo jäljed. N. võttis süü õigeks ja seletas, et sooritanud tapmise rõõvimise eesmärgiga.

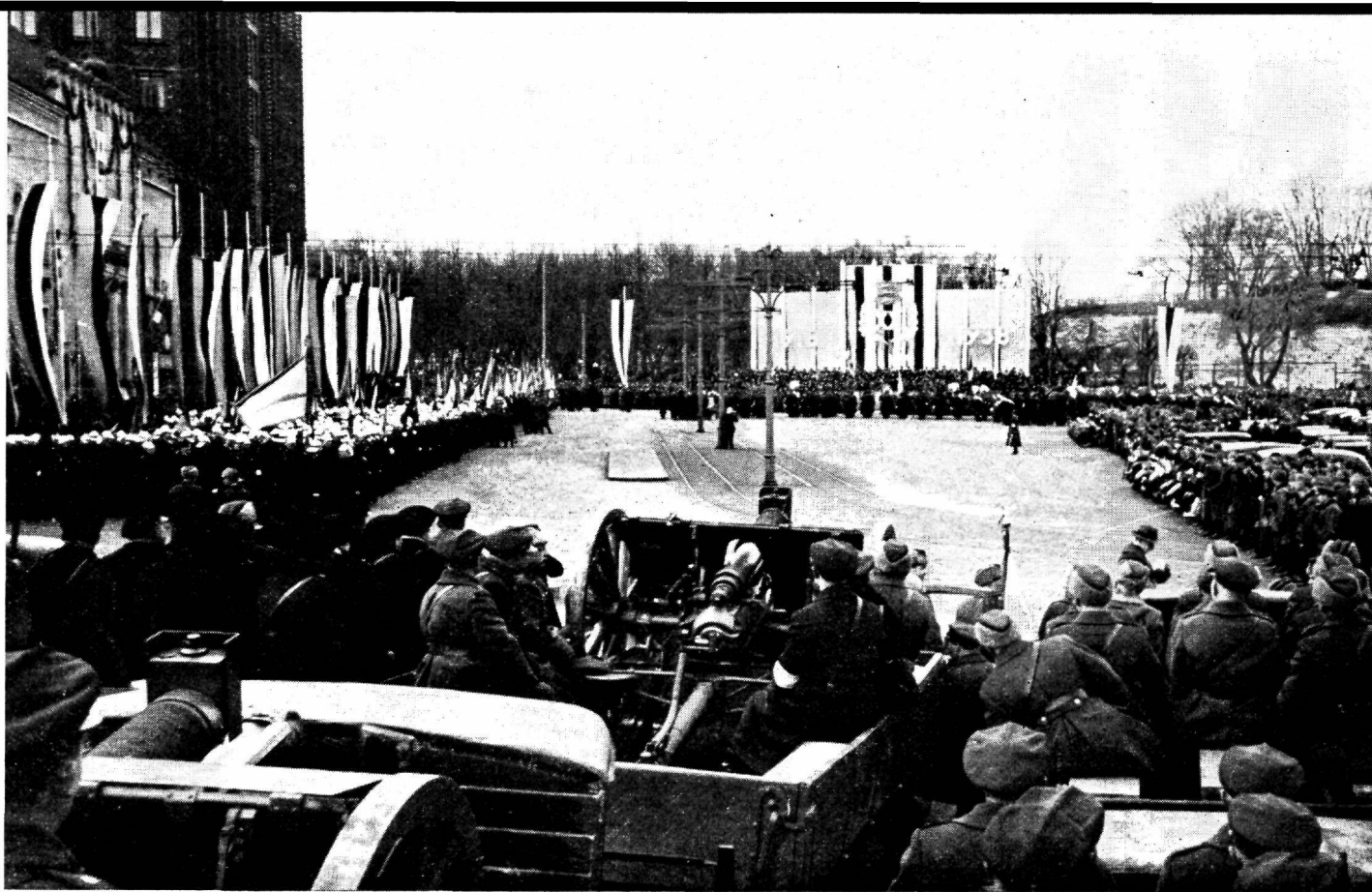
Mõne aasta eest suri Harjumaal, Nehatu vallas, oma elukohas äkitselt talu perepoeg. Juurdlusel selgus, et kadunu oli eelmisel ööl peolt tulles maanteel kakelnud ja saanud teiselt külapoisilt kaevukooguga hoobi pähe. Lõök tundunud tühisena ja pole avaldanud esialgu mingit nähtavat mõju. Laiba lahkamisel selgus, et pealuus leidub väike mõra, mille kaudu aegamööda imitses verd ajukoopasse, tekitades seal verevalangu, mis rõhus ajule ja tekitas surma.

Läinud talvel leiti Harjumaal, Keila vallas, T. asunduses, ühe talu õuel surnuna naabruses elutsev taluperemees. Selgus, et mõni tund enne laiba leidmist olid kaks sama küla noormeest läinud riidu kadunuga viina tarvitamise ja visanud viimase alla kõrgelt kivitrepilt. Pärast olid nad teda löönud veel õuel. Tekkis arvamus, et surm järgnes kaklemisel saadud vigastusile. *Laiba lahkamine aga selgitas, et kadunu hingetoru oli ummistunud tema oksast ja surm oli tingitud lämbumisest.* Nähtavasti kadunu pärast rohket alkoholitarvitamist hakkas õuel oksendama ja kuidagi tõmbas seejuures okset endale hingetorru, mis tekitas lämbumise.

Analoogilisi näiteid võiks tuua veel rohkesti, kuid ruumi puudusel ei ole see võimalik. Lahkamine tuleb abiks võtta ka leitud laipade surmapõhjuste selgitamiseks, sest sageli puuduvad välised vigastused või on laip seevõrd lagunenud, et vigastusi pole näha. Siseelundid säilivad kauem ja nende seisund võib näidata surmapõhjuste.

Politsei toimetab lahkamist kohtu-politsei arsti kaudu, kellel abiliseks oma alal vilunud velsker. Tegelikku lõikamist tavaliselt sooritab velsker arsti juhiste kohaselt, kuna juuresvib arst asjatundjana ja politseiametnik, kelle korraldusel lahkamine on ette võetud, teevad järeldusi siseelundite vaatlusest. Politseiametnik teeb arstile ettepaneku ühe või teise juurdlusel tähtsust omava küsimuse selgitamiseks ja protokollib arsti kaudu selgitatud andmed.

Lahkamine ise ei olegi täiesti ohutu toiming tegelikule lahkajale. Nimelt tekivad inimese veres pärast surma mürgained — ptomaii-

Vabariigi 20. aastapäeva pühitsemine sündis kõikjal suure pidulikkusega ja rahva suure osavõtuga. Enneolematu suur rahvahulk jälgis ka pealinna paraadi. Pildil näeme sõjaväe, kaitseliidu ja tuletõrje organisatsioonide Vabadusväljakul paraadil.

nid, mis elava inimese verre sattudes kutsuvad esile mürgituse ja võivad tuua surma, kui ei saada kohe tarvilist abi. Eestis on teada paar juhtumit, kus arst on surnud lahkamisel saadud mürgituse tagajärjel. Et ohtu vältida, peab lahkaja enne tööle asumist hoolega kontrollima, et käte nahk oleks vigastamata ja samuti hoiduma lahkamise ajal vigastamast käsi teravate lahkamisvahenditega. Ettevaatusest kannab lahkaja kummikindaid. Tihtipeale pannakse raskele proovile ka lahkamise juures viibijate haistmisorganid, sest pikemat aega seisnud ja juba roiskuv laip levitab tugevat lehma, mida harjumata inimene ei suudagi taluda. Eeltoodut kokku võttes näeme, et lahkamisel ilmnevad asjaolud on määrava tähtsusega õigusemõistmisel kohtus, samuti kui eeluurimisel ja juurdlusel. Neist võib oleneda ühe või mitme inimese vabadus ja saatus. Teame, et kohtuarstlikku lahkamisse suhtutakse laiemais hulgis teatava kriitikaga. Mõnikord kadunu omaksed protestivad selle toiminguga sooritamise vastu. Surnu omaste seisukohalt võib lahkamine väli-

selt tõesti näida pisut võika toiminguna ja tekitada leinajais rusuva tunde. Kui aga vaadelda põhjusi, mis tingivad lahkamise ühe juurdlustoiminguna, siis muutub selgeks, et lahkamine ei ole surnu mälestuse põhjusega rüvetamine, vaid omab määratu tähtsuse kuriteo või õnnetuse sündmuse selgitamisel.

„Politseilehe“ lugejaile

„Politseilehe“ eelmise numbriga vasesügavtrükipildiosas sattus eksituse tõttu Vabariigi Valitsuse koosseisus põllutöömister A. Tupitsa pildi asemele dir. N. Taltsi pilt, mida siinkohal vabandame. Kui toimetuse märkas trükitöökoja eksitust, oli trükitööde tehniliste korraldustega jõutud nüükaugemale, et puudus võimalus viga kõrvaldada. Selle kõrvaldamine oleks nõudnud aega ja seega oleks ajakiri hilinemisega jõudnud lugejate kätte.

Toimetuse.

Sõjapüssi-laskuri päästmisvigade selgitamine ja neist vöörutamine

Korras sõjapüss on oma omadusilt täpne ja kindlalt tabav tulirelv, seega edu laskmisel ei olene niivõrd väljalastud padrunitest arvust kui relva korrasolust, millele liitub õige sihtimine ja kukepäästmine.

Lasketagajärgedele mõjuvad üldiselt järgmised asjaolud:

1. püss ei ole korras,
2. laskur teeb vigu,
3. laskemoon ei ole korralik ja
4. igasugused välised põhjused (ilmastik jne.).

Laskur teeb kõige rohkem vigu sihtimisel ja kukepäästmisel, kusjuures viimasel on otsustav mõju lasketagajärgedele. Sihtimisvigu mina ei vaatle, kuid meenutan järgmisi üksikasju:

1. Hoidekääga tõmmatakse laepära õlaõõnsusse (mitte aga ei suruta õlga vastu püssipära), kusjuures õlg ise peab paigale jääma, mitte aga seejuures laepära suruda vastu õlaluud või käsivarre lihast;
2. Päästekätt ei tohi sihtimisel laekaela ümber lödvendada ega ümber seada;
3. Hinge kinnipidamine peab algama kerge väljahingamisega;
4. Mitte liiga pikalt sihtida, maksimaalselt umbes 15 sek.

Kuidas peab sündima õige päästmine.

Kui püss on sihti pandud, algab kohe hinge kinni pidades kukepäästmine ja kestab seni, kui palju aega on vaja kukepäästmiseks. Päästmine peab sündima nii, nagu oleks see sihtimise ajal mõni kõrvalülesanne, et pauk järgneks ootamatult. Triklile tuleb vajutada esimese sõrme esimese liikme juurega või keskmise liikmeme, kusjuures vajutamine peab sündima trikli liikumise suunas.

Käsi laekaela ümber hoida võrdse tugevusega ning imevalt, nii et käsi ühes sõrmega ei hakkaks liikuma randmest; selleks tuleb päästekäsi randmest võimalikult sirge hoida, mille tagajärjel oleks trikli vajutamise mõju teistele käe osadele kõige väiksem.

Inglise vintpüssil ja politseis tarvitusele võetud lühendatud sõjapüssil, kal. 7.62, jaguneb kukepäästmine kahte ossa. Algul röhudes läheb trikkel kergelt tagasi, siis tundub järsk takistus, siit edasi liigub trikkel ainult suurel rõhumisel. Kui trikkel on tõmmatud tõmbepunkti, siis on vaja ainult lühikest tõmmet lasu päästmiseks, ja aeg, mille kestel laskur ootab pauku, on lühem. Tõmbepunkti viimine sünnib ühe tõmbega, kui püss on õlga võetud. Sujuvalt, ühetaoliselt ja julgelt triklile vajutades päästetakse kukk hetkel, mil sihtjoon on viidud sihtpunkti.

On sihtjoon viidud sihtpunkti ja kukepäästmine ajal sihtjoon veidi kõigub, siis ei tohi katkestada ühetasast vajutamist triklile, vaid peab selle julgelt lõpuni viima. Vajutamise katkestamine sünnitab nõksutuse, mis püssi viib sihist välja. Ühtlasi sünnivad niisugused peatused laskurit hingama ja sihtimist uuesti alustama, selle tagajärjeks on pikaldane sihtimine. Ei ole tähtis, et püss täielikult püsiks paigal, tuleb ainult püüda, et sihtjoone kõikumised oleksid võimalikult väikesed. Mitte päästa relva suure kõikumise juures.

Ei tule sujuvat sõrmekõverdamist segada pikaldase kõverdamisega. Sõrme kõverdamine võib

olla õige kiire, peab aga olema sujuv ja ühetaoline; trikkel nagu pigistatakse päästesõrme ja põidla vahel kokku.

Kuke päästmisel tulevad peamiselt ette järgmised vead:

1. Päästmise juures ei peeta hinge kinni või ei tehta seda õieti.
2. Normaalselt peaks päästma sel hetkel, kui sihtjoon on viidud sihtpunkti ja püss seisab sihis. Et see toiming on võrdlemisi raske, eriti püsti käelt laskmisel, siis ei püsi püss kuigi kaua paigal, ja kui laskur alles sel hetkel, kui püss paigal seisab, teeb otsuse päästmiseks, siis jääb ta paratamatult hiljaks, ning kartes mööda lasta parajat silmapilku, tõmbab triklit järsult nõksude kaupa, s. o. laskur „rebib“ (rebimisel enamuse tabamusi on paremal all).
3. Kui laskur täpselt teab hetke, mil sünnib lask, siis ta harilikult, kartes pauku ja püssi tagasitõuget, kummardub pisut ettepoole, pigistab silma kinni ja tõukab päästekäe õla ette. Sel korral ta paratamatult noogutab. Kõige rohkem tuleb seda ette laskmisel püsti asendist.

Kuidas selgitada päästmisvigu.

Et „rebimine“ ja „noogutamine“ kerkib esile peamiselt tugevajõulisel lasu päästmisel, siis nende puuduste selgitamine harilike päästmisharjutuste juures on märksa raskem. Neid võib selgitada ortoskoobi abil, kuid häid tagajärgi see ei anna sel põhjusel, et instruktorigi nägemine ei ole alati täpselt ühesugune õpilase omaga. Paremini võib rebimist ja noogutamist kontrollida nõelaparaadi abil, sest siin jääb järele nähtav jälg — tabamus, mis kergendab puuduste selgitamist. Kõige paremini näeb aga rebimist ja noogutamist siis, kui kukepäästmisel ei järgne lasku, on tõrge.

Kui laskemoon ja relv on korralikud, siis jämedad eksimused viskepunkti teatamisel näitavad, et päästmisel on tehtud mingi viga.

Päästmisvigade vöörutamisel on tähtis, et laskuril toimuks päästmine automaatse kõrvaltegevusena, kuna peatahelepanu on pööratud sihtimisele. Sarnaselt tekib lask laskurile teadmata hetkel ning päästmine sünnib minimaalse hilinemisega. Ühtlasi jääb ära noogutamine, sest mõtlemine lasu tekkimise hetkele põhjustabki noogutamise ja silma kinnipigistamise.

Rebimise ja noogutamise vöörutamisel on heaks abinõuks püssi laadimine laskuri teadmata õppepadruniga, sest kui laskur neid vigu on teinud mitu korda, paugu järgnemata, siis võtab ta ennast lõppeks seevõrd kokku, et tõelise lasu päästab vigadeta.

Kokkuvõttena, nagu nägime, oleneb õige päästmine täielikult laskurist. Laskur peab päästma igasuguse pingutuseta ja päästmisele erilist tähelepanu pööramata, nagu meie näiteks käime, seejuures mõtle mata, kuidas jalga tõsta ja kuidas maha asetada, s. o. täiesti automaatselt.

Lõppeks peab veel tähendama, et õige päästmistehnika lõplik omandamine võib sündida ainult lahingpadruniga laskmisel, sest siis kerkivad päästmisvead kõige enam esile ja lasketegevusest jääb nähtav jälg, s. o. tabamus, mis kõige selgemalt näitab vigade tegemist, muidugi ainult sel juhtumil, kui laskuri kasutada on korralik relv ja laskemoon.

Kuldrahade

VÕLTSIMINE

Oleme harjunud kuulma ja lehtedest lugema, et siin ja seal on liikvel valerahasid, olgu need kas kahekroonised hõberahad, mis on võltsijate poolt järeletegemiseks criti eelistatud, või joonistamise või isegi trükkimise teel valmistatud 5- ja 10-kroonised paberrahad. Uudiseks osutub vist suuremale osale lugejaist see asjaolu, et praegusel ajal võltsitakse veelgi veneaegseid kuldrahasid, tehes nimelt odavaid hõberahasid ümber kallihinnalisiks kuldrahadeks. Oma kõrgeprotsendilise kullasisaldavuse tõttu leiavad viimased alati ostjaid.

Need valerahad on valmistatud võrdlemisi osavasti ja nende äratundmine, s. o. toimitud võltsimise kindlakstegemine õnnestub vaid sellele, kellel on juba millegipärast kahtlus raha ebaehtsuse suhtes. Raha võltsimisel on nimelt suureks soodustuseks see asjaolu, et isaariaegsed 10-rublased kuldrahad ja 25-kop. hõberahad olid suuruselt täpselt ühesugused. Alljärgnevalt on lähemalt kirjeldatud rahavõltsimise viisi, mida omakorda demonstreerib ka juuresolev foto.

See foto näitab meile kolme vene raha ees- ja pöördkülge.

Keskmine raha on hõbedast 25-kop. (umbes kaks korda suurendatud), mis osutubki võltsimisobjektiks.

Alumine raha on ehtis 10-rubl. raha, kuna lõpeks pealmine raha osutub ekspertiisitavaks valerahaks.

25-kop. hõberaha võltsimine on toimunud järgmiselt:

1. Arv „25“ on välja kraabitud;
2. tähe „k“ teine element ja täht „n“ (sõna „копѣекъ“ kolmas täht) on välja kraabitud;
3. raha on üle kullatud.

Peale nende protsesside toimimise avaneb meile järgmine pilt: tähe „k“ peajoon ja täht „o“ moodustavad arvu „10“. Sõnast „копѣекъ“ on jäänud järele vaid neli viimast tähte.

Peab märkima, et need neli tähte on kujult väga ebaselged, pealeselle on need kirjakujust võrdlemisi raskesti loetavad, olles trükitud kaunistatud slaavi tähtedega.

Ma olen jälginud, et isegi need isikud, kellele öeldi, et on tegemist valerahaga, ei osanud raha vaatlusel tähele panna seda, et siin polegi tegu sõna „рубл.“-ga, vaid hoopis sõna „копѣекъ“

lõpposaga. Enesestmõistetavalt veel vähem paneb seda tähele isik, kes paha aimamata ostab sellise „kuldraha“, olgu see lihtsameelne maainimene või mõni noorema generatsiooni esindaja, kes üldse ei tunnegi vene keelt.

Et rahad on osavasti võltsitud vastavate abinõudega, seda tõendab omakorda veel järgmine asjaolu: ehtsad kuldrahad on siledade äärtega, kuna aga ehtsad hõbedast 25-kop. rahad olid sakiliste äärtega. Viimaste ümbertegemisel on sakiline äär enne kuldamist siledaks lihvitud. Seega on valeraha ka seepoolt ühtelangev ehtsate 10-rubl. rahadega.

Kirjeldatud valerahade valmistajat ega nende levitajat pole seni läinud korda tabada, sest et rahade kättesaamisel olid need juba käest kätte rännanud.

Vabariigi aastapäeva kajastus Soome politseiajakirjanduses

Meie Vabariigi 20-da aastapäeva puhul omistasid Soome politseiajakirjad suurt tähelepanu meie riigi- ja politseijuhtidele, tuues sel puhul ära pilte riigihoidjast, siseministrist ja Politseivalitsuse direktorist ja kirjutisi meie riikliku iseseisvuse sünnist ja politsei organisatsioonist.

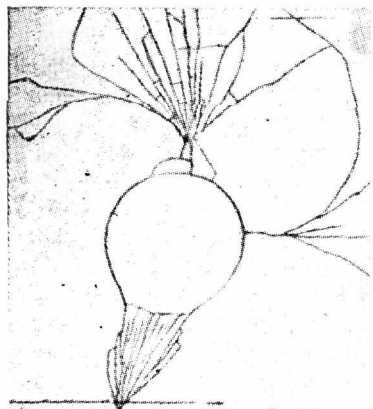
KLAASIMURDEID

kuumuse ja plahvatuse mõjul

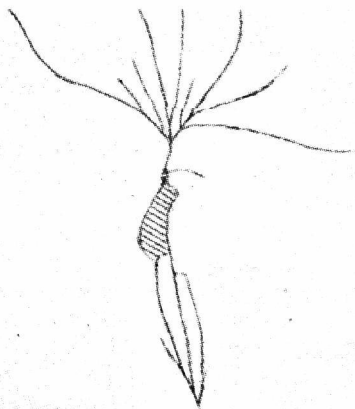
Lisaks nähetele, mis tekivad klaasi killunemisel mehaanilise jõu mõjul (vt. „Politseileht“ nr. 3/4), X. Bauernfeind on uurinud ka neid nähteid, mis saadavad klaasi murdumist kuumuse või plahvatuse tagajärjel. Jälitamistehniliselt pakuvad viimased sama huvi, mis esimesedki. Meie praktikast on teada palju juhtumeid, kus hoone süüdati asetleidnud röövmõrva jälgede hävitamiseks, samuti võivad kuumuse või plahvatuse mõjul tekkinud klaasi murdumise nähted vastavalt kaasa aidata kahtlaste tulikahjude põhjuste selgitamisel.

Bauernfeindi tähelepanekud selles osas põhjnevad rohkearvulisil katseil, kuna ainult praktikas ette tulevate juhtumite uurimine oleks nõudnud liiga pikka aega. Katsetamisel asetati mitmesuguses suuruses ja paksuses klaasruudud mitmesuguseis tingimuses leegi, resp. plahvatuse mõjupiirkonda. Katsete tulemuste üldiseks iseloomustuseks tähendab Bauernfeind, et ühe ja sama katse

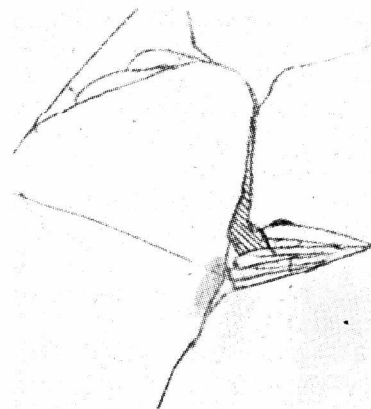
tub klaasi paksusse, siis õhukesed ruudud annavad ohtramalt mõrasid ja peenemaid kilde kui paksud. Murdepindadel reeglipäraselt puuduvad konnakarbilis-kaaretaolised moodustised, nagu need on omased mehaanilise surve mõjul tekkinud murdepindadele; need on enamasti siledad, samuti pole murdepindade servadel märgata murenemist. Seejuures mõranemispildi põhikuju järgi on võimalik eksimatult otsustada, kas mõranemine on tekkinud klaasi vahetust kokkupuutest leegiga või üldisest kuumuse mõjust. Esimest juhtumit, s. o. klaasi vahetut kokkupuutumist leegiga, iseloomustab peente mõravihkude tekkimine suunaga raami poole, mida tekib harilikult kaks, ja nimelt vastastikku asetsevatel äärtel. Ühel neist mõravihkudest terav ots on suunatud keskele, teisel sellevastu — laienev ots. Keskel, leegi otsesel kokkupuute kohal, murdub tükk välja, mille kuju on silmatorkavalt sarnane leegi otsesele

Joon. 1.

Joon. 2.

Joon. 3.

mitmekordne kordamine andis alati peagu šabloonilisi tagajärgi. Kuna katsete tingimused olid võimalikult kohandatud praktikas ette tulevatele olukordadele, siis ei puudu alus sel teel ammutatud kogemuste rakendamiseks konkreetse juhtumi puhul; enesestmõistetavalt peab see sündima pädeva eksperdi kaasabil.

Kuumuse mõjul tekkinud klaasimurdeist ütleb Bauernfeind, et neid on üldiselt kerge eraldada mehaanilise surve mõjul tekkinud murdeist. Nende peamiseks iseloomustavaks tunnuseks on mõrajoonte kõverus, kuna mehaanilise surve mõjul tekkinud mõrad on üldiselt sirgjoonised. Mis puu-

kokkupuuteväljale. Joon. 1, 2 ja 3 kujutavad klaasruutu, mis mõranenud leegiga otsesest kokkupuutest. Kuna samad nähted esilduvad korduvalt katsetamisel, siis ei saa neid pidada juhuslikeks, vaid neid tuleb võtta kui füüsikaliselt seadusepäraseid tagajärgi.

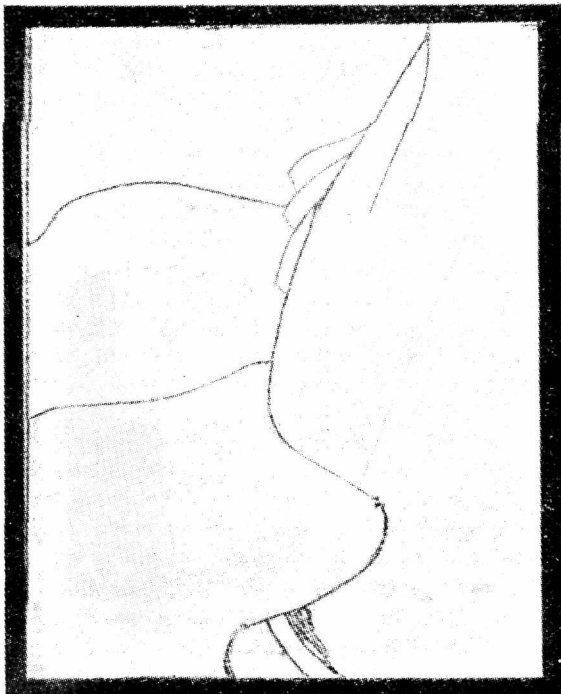
Joon. 1 kujutab mõrastusi 3 mm sisseraamimata klaasruudul, mida hoiti ümmarguse peaga gaasipriimuse kohal, nii et leek puudutas vahetult ruudu pinda. Mõranemine järgnes 15 sekundi pärast, saadetud plahvatuseaolisest praksumisest, kusjuures killud lendasid laiali. Tähelepanu väärrib siin peagu täpselt sõõrikujuline keskelt välja

murdunud tükk, mille suurus vastas priimusepea suurusele. Äärmiselt kõrge kuumuse tõttu on tekkinud käesoleval juhtumil paremal äärel veel kolmas mõravihk.

Joon. 2 näitab 2,5 mm paksust sisseraamitud klaasruutu, mis purunenud tinutuslambi leegiga vahetul kokkupuutumisel. Mõranemine tekkis 20 sekundi pärast plahvatusetaolise praginaga. Keskest väljamurdunud tükk on siin piklik-kumer, mis vastab leegi ründamisvälja kujule.

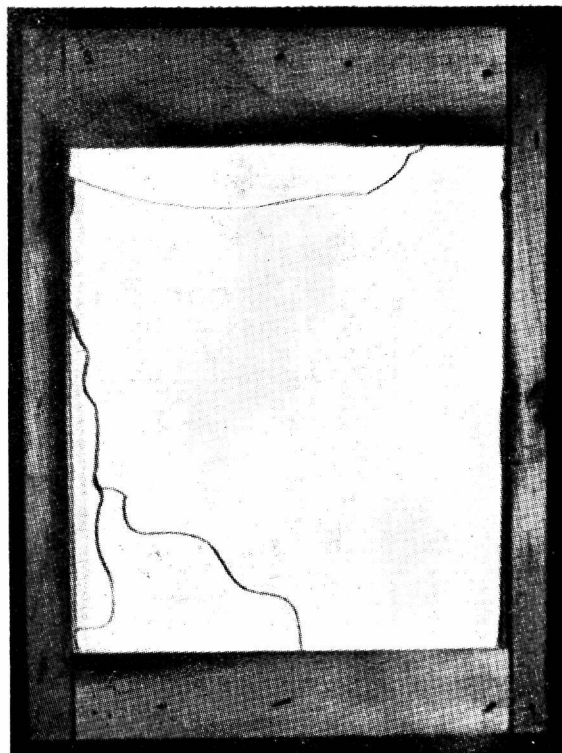
Joon. 3 kujutab mõrastusi, mis kutsuti esile põleva küünla abil. Selleks 2,5 mm lahtine klaasruut seati vertikaalsesse asendisse ning suunati põleva küünla leek, küünalt kallutades, klaasipinnale. Mõranemine, jällegi saadetud praksumisest, järgnes 3 minuti pärast. Keskest väljamurdunud tükk on pika, ülevalt aheneva leegi taoline. Katse ajal õhutõmbus kallutas leegi aeg-ajalt paremale, millega on seletatav keskmise murru aluse kuju. Must plekk kujutab tahmumist.

8 mm paksust klaasruutu kuumendati küünla-leegiga kuni küünla põlemiseni, kuid mõranemist ei järgnenud. Mõranemist ei tekkinud isegi siis, kui kuumendatud kohale valati külma vett. Järelikult antud paksuses klaastahvli mõrastamiseks leegi otsese kokkupuutumise on vaja suuremat kuumust, kui seda suudab anda üks keskmine küünal.

Joon. 4.

Tunduvalt teisiti näevad välja mõrastused joon. 4 ja 5. Kuna joon. 4 leidub all äärel mõravihu taoline moodustus, puudub see nähe täiesti joon. 5.

Joon. 5.

Edasi puudub mõlemal ruudul keskest väljamurdunud tükk, nagu see oli omane joon. 1—3 kujutatud murdude puhul. Joon. 4 ja 5 kujutatud mõrastused tekitati üldise kuumuse mõjul, kusjuures leek vahetult ei puudutanud klaasi. Seda laadi klaasi purunemist tuleb praktikas ette tulikahjude juures.

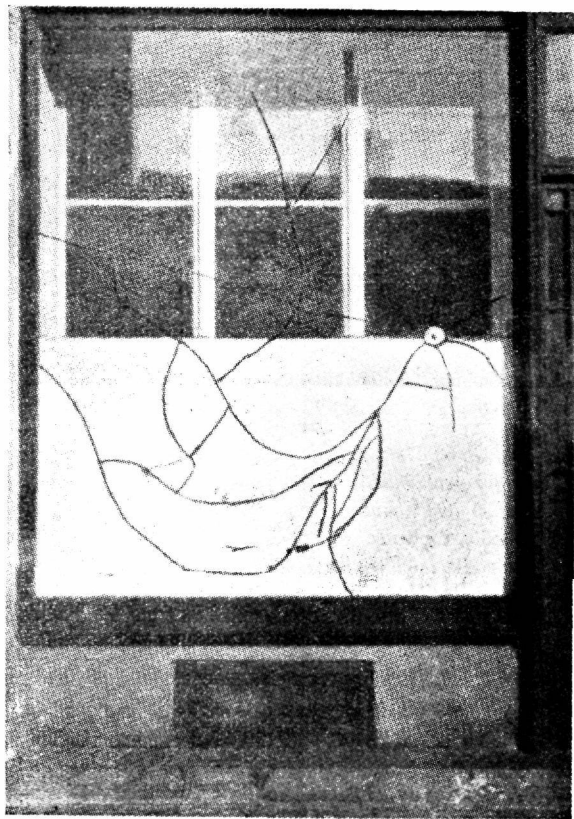
Joon. 4 kujutatud juhul asetati sisseraamitud klaasruut vertikaalses asendis laia peaga gaasipriimuse leegi lähedale. Algul oli klaasi kaugus leegist 10 sm; kui 15 minuti pärast ei järgnenud mõranemist, asetati klaas 5 sm kaugusele leegist. Nüüd 6 minuti pärast ruut purunes mõõduka praginaga, kusjuures ainult kiilutaolised killud ülemises osas langesid välja.

Kõigi seda laadi katsete juures võidi tähele panna, et purunemisel väljalangevad klaasikillud omasid kalduvuse kukkuda kuumuseallika poole. Niipalju kui sel puhul võis märgata murdepindadel kaarmoodustisi, suundusid nende laugenevad otsad alati kuumuseallika poole. Seega nende juures esilduvad nähted, mis tõendavad survet väljast sissepoole, kui arvata tulepoolne külg sissepooleks. See on seletatav seega, et klaasimass kuumuseallika poolelt paisub ning paindub viimase poole kummi, kuni lõpuks mõraneb.

On selge, et see katse ei anna veel kuigi usaldatavat alust klaasi purunemisenähtete otsustamiseks tegeliku tulikahju puhul. Kõigepealt peab tegeliku tulikahju puhul arvestama suletud ruu-

mi. Peab arvama, et siseruumide põlemisel kuumenenud õhu surve avaldab mõnesugust mõju aknaruutude purunemisele. Tegelikult tehakse tulikahjude puhul harva selliseid tähelepanekuid, kuna esiteks juurdlust toimiv ametnik vaevalt huvitub sellest, kas purunenud aknaklaasi killud asenevad sees või väljas, teiseks ka seepärast, et klaasi purunemine võis tekkida muil põhjusil, näit. veejoa juhtimisest aknale, ehitusosade sissevarisemisest jne.

Et demonstreerida klaasi mõranemist kuumuse mõjul kinnises ruumis, korraldati järgmine kat-

Joon. 6.

se: gaasiga köetava küpsetusahju lõõri ette monteeriti sisseraamitud klaasruut (joon. 5) ning isoleeriti otsesest leegiga kokkupuutumisest. Nüüd lasti lõõri tugev gaasileek. Viie minuti pärast tekkis vasakul üleval nõrga praksumisega umbes 5 sm pikkune mõra, mis järgneva 10 minuti kestel pikenes allapoole. Ligikaudu samal ajal tekkisid teisedki mõrad. Killud jäid raami külge püsima, kuid nad olid kõik tugevasti sissepoole painutatud. Ootus, et lõõris tekkinud kuumuse surve suruks klaasikillud väljapoole, seega ei täitunud. Kuumuse kõrgusest annab tunnistust asjaolu, et katseruudu puuraam hakkas katse kestel hõõguma.

Kirjeldatud katsete tulemuste praktiline rakendamine ei näi olevat päris lootusetu. Igatahes on nende kaudu selgunud, et kuumuse mõjul tekkinud klaasimurded erinevad teistest, samuti leegiga otsesest kokkupuutumisest tekkinud murded nendest, mis tekkinud üldisest kuumuse mõjust. Edasi õppime tundma, et kuumuse mõjul klaas murdub kuumuseallika poole; seega asjaolu, et tulikahju puhul aknaruudu killud asetsesid ruumi sees, ei tähenda iseenesest veel seda, et ruut löödi väljastpoolt sisse.

Lõppeks toob Bauernfeind praktikast võetud näite klaasi purunemisest plahvatuse mõjul. Tänaval lõhkes kahurimürsk, mis purustas 8 meetri kaugusel asetseva äri vaateakna. Klaasi paksus oli 8 mm. Aknas leidis juba varem löögi tagajärjel tekkinud murre, mida ümbritsesid väikesed radiaalsed mõrad. Vana murre oli kindlustatud puuklotsidega, nagu seda näeme joon. 6. Plahvatuse mõju oli võrdlemisi tugev.

Plahvatuse tagajärjel tekkinud uued mõrad seisavad orgaanilises ühenduses endistega ja sarnlevad ligilähedalt mõradega, mis tekitatud mehaanilise surve või laia lameda põhjaga riistapuuga antud löögi mõjul. Murdepindadel leidub kohati reljeefseid kaarmoodustisi, mille lauged otsad on osalt suunatud seestpoolt väljapoole, osalt ümberpöörduvalt. Murdepindade servadel leidub konnakarbitaolisi murenemisi nii sees- kui väljaspool, nähe, mida mehaanilise jõu mõjul tekkinud murrete juures ei tule ette. See nähe muutub aga mõistetavaks, kui kujutleme asjakäiku järgmiselt: plahvatuse tagajärjel tekkinud õhusurve muljub ruudu väljast sissepoole, mistõttu tekkivad kaarmoodustised laugete otstega sissepoole ja murenemised välisservadel. Pärast plahvatust lagasivoolava õhu imevõime tõttu tõmmatakse mõranenud ruut (killud ei langenud plahvatuse hetkel välja) tagasi ning üle normaalasendi väljapoole. Ühes sellega tekkis uusi mõrasid, mille kaarmoodustised oma laugete otstega on suunatud väljapoole. Need tunnused on maksivad üksnes sel juhtumil, kui klaas plahvatuse hetkel ei lennanud kildudeks.

Siseruumis asetleidnud plahvatuse puhul võib kujutleda, et puruneva aknaruudu killud paiskuvad väljaspoole. Et sel juhul murdekohis esilduvad nähted võiksid erineda mehaanilise surve tagajärjel tekitatud murdeist, on vaevalt usutav.

Äärmiselt õpetlik, seejuures isegi koomiline on juhtum, mille Bauernfeind jutustab oma praktikast. Joon. 7 kujutab akent, mis asjaomase politseiametniku teate järgi pidi olema purustatud plahvatuse tagajärjel. Juurdluse järgi oli tegemist järgmise sündmusega: Daamide kübaraäri omanik avaldas, et tema äriruumes olevat ajal, mil inimesi põlnud lähedal, sütega köetav triikraud triiklaualt maha kukkunud ja laua all seisva bensiinipudeli purustanud, mistõttu tekkinud plahvatus ning

ruumi süttimine. Tulikahju olevat summutatud ilma välise abita, kuid tule ja kustutusveega olevat rikutud hulk kübaraid. Plahvatuse tagajärjel olevat purunenud ärruumi ainus aken. Rikutud kübarad olid tule vastu kindlustatud.

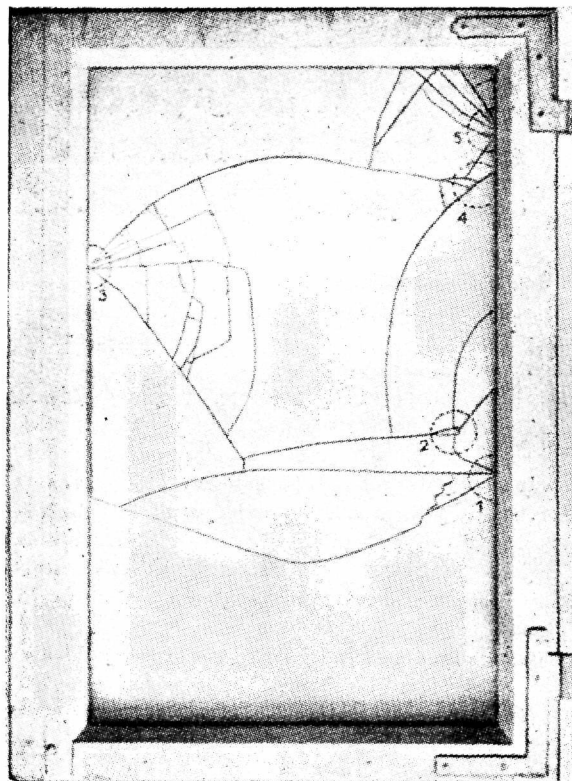
Juurdlusega tehti asetleidnud tulikahju jäljed kindlaks. Vigastatud akna üks klaasikild leiti väljast maast. Plahvatusruumi suurus oli 40 ruumimeetrit, selle kõrval aseneva ja lahtise uksega eraldatava vannitoa kubatuur — 20 ruumimeetrit. Antud andmeil oli plahvatustoime aknaruudule mõeldav. Ka ruudu mõranemise üldpilt näis kinnitavat pealiskaudsel vaatlemisel mainitud võimalust, kuigi raami ülemisest paremast nurgast väljamurdunud klaasikild ei tahtnud sellega hästi sobida. Ent viimase lähemal uurimisel selgus, et siin oli tegemist väljast maast leitud klaasitükiga, mis oli murdunud välja juba varemalt, enne plahvatust. Nimelt raamis püsiva klaasi murdepind oli kaetud tolmuga ja osalt ämblikukoega ning väljas maas lelav klaasitükk määratud hoopis rohkem kui raamis olev klaas.

Ekspertiiskabinetti saatmiseks aken kaeti mõlemalt poolt laudadega, mis naelutati raami külge, ning pakiti lõppeks laudadest kokkulöödud kasti. Ka lisandati lahtine klaasitükk, varustatud pealekleebitud sedeliga ja keeratult ajalehepaberisse.

Otsides murdepindadelt murenenud servi ja kaarmoodustisi, selgus, et neid leidub nii ühel kui teisel ruuduküljel. Mainitud tunnuste süstemaatilisel jälgimisel selgus omakorda uus asjaolu, nimelt see, et mõrad ruudus ei ole tekkinud mitte ühe, vaid mitmeajaliselt üksteisele järgneva surveavalduse tagajärjel. Seesuguseid surve lähtepunkte leidus viis; joon. 7 on need nummerdatud ja ümbritsetud punkteeritud sõõridega.

Kui olnuks tegemist väljas akna all asetleidnud plahvatusega, siis murenemise ja kaarmoodustiste leidumine ruudu mõlemal küljel oleks seletatav eelpool mainitud plahvatuse surve- ja imevtoime tagajärgedega. Antud olukorras ei saanud seda kuidagi võimalikuks pidada. Tekkis kahtlus, kas osa mõrasid ei ole tekkinud saadetise transporteerimisel raudteel. Kuna saatekirjast ei nähtunud, millised mõrad leidsid ruudul vaatluse hetkel, nõuti välja vaatlusprotokoll. Paraku jättis see vaatlusprotokoll küsimuse vastamata, kuid õnneks oli protokollile lisandatud päevapilt ja viimastest selgus, et ruudul üldse ei leitud mõrasid peale ühe ja nimelt selle, mis oli tekkinud juba varem. Teised mõrad olid kõik tekkinud raudteel saadetise ettevaatamatust käitlemisest.

Äriomanik, võetud vastutusele kelmuses, ei saanud vana mõra olemasolu, kuid ta seletas, et

Joon. 7.

alles plahvatus olevat paisanud lahtimurdunud killu ruudust välja. Nagu nägime, ei olnud seegi seletus kuigi tõenäoline. Tõenduste puudulikkuse tõttu kaebelune mõisteti õigeaks.

Kuigi see näide ei tõenda, kuidas näevad välja klaasikillud ruumis asetleidnud plahvatuse puhul, näitab see siiski, kuidas klaasikillud sel puhul välja ei näe. Teisest küljest manitseb see näide suuremale ettevaatusele asitõendite pakkimisel ja transporteerimisel, edasi sellele, et vaatluse tulemused fikseeritagu suurima põhjalikkusega, ja lõppeks, et eksperdile tuleb ühes ekspertiisitava esemega anda kasutada ka vaatlusprotokoll ühes kõigi lisanditega.

ÕIENDUS. *Eelmises numbris avaldatud artiklisse „Jälitamistehniliselt väärtuslike nähteid klaasi killunemisel“ on sattunud eksitavad vead, mida käesolevaga parandame. Lk. 93 esimesel veerul 4.—6. real tuleb lugeda: ... väljatungiva paremal äärel liistakute jälgi. Vasakult lastes asub krobeline äär vasakul, ülalt lastes — all ja alt lastes — ülal.*

Br. Pärli

Täpsete tähtaegade tuletamisest vanade süütegude jälitamisel

Kehtiva Kriminaalseadustiku järgi aeguvad kuriteod (vangimajaga karistatavad süüteod), kui nende toimimisest kuni süüdlase vastutusele võtmiseni on möödunud 5 aastat. Raskete kuritegude (sunnitööga karistatavate süütegude) korral on selleks tähtjaks 10 aastat. See on küllalt pikk aeg, et süüteoga seoses olevad sündmused kustuvad tunnistajate mälust ja süüteo hilise avastamise korral jälitavil võimudel osutub raskeks koguda küllaldaselt ja usaldusväärseid tõendeid süüdlase paljastamiseks. Eriti käib see niisuguste süütegude kohta, mida saab tõendada peamiselt ja ainuüksi tunnistajate üldistega.

Nende ridade kirjutajal on kohtu-uurija praksisest meeles juhtum, mille puhul tuli uurida 7 aasta eest aset leidnud ametialast võltsimist ühenduses raha omastamisega. Süüdistuse aluseks võisid olla:

- 1) päevatöölise palgatabeli andmed 22. maist kuni 19. augustini 19.. aastal töölise S. poolt maanteel tehtud tööde kohta ja
- 2) töölise S. ütlused nende andmete tõele mittevastavuse kohta. Raskusi tekitas uurimisel asjaolu, et töölise S. oli tõesti palgatabelis tähendatud ajavahemikul maanteel töötanud, kuid hoo-

pis vähem päevi ja töötunde, kui tabelis oli näidatud. Raha oli S-le välja makstud ka päevade eest, mil tema töö ei käinudki ega olnud tööle palgatudki.

See oli tingitud sellest, et palgatabeli koostaja R. ostis suve läbi, mil tööd maanteel käisid, nimetatud tööliselt piima. Piimaraha tema ise ei maksnud, vaid laskis selle tööandja — omavalitsuse — kassast tööraha pähe valesti koostatud palgatabelile järgi töölisele tasuda.

Eeluurimisel töölise S. ei mäletanud ega saanudki mäletada neid päevi, mil tema tööle asus ja millal tema töö lõpetas. Ainsa asjaoluna S. meenutas, et tema asus tööle ajal, mil maanteel töötav teerull oli tööjärjega jõudnud tema elamu ette, mis asus sama maantee ääres. Töö tema olevat lõpetanud ajal, mil sama teerull tööjärjega olevat jõudnud teatava talu põldude piirini.

Tunnistaja näitas looduses kohad kätte ja vahemaa mõõdeti. Seda oli umbes 800 meetrit.

Kohtu-uurijal õnnestus leida teerullil töötanud masinisti märkmeid, mis sisaldasid andmeid selle kohta, kui palju maad teerull teatud päevadeks samal teel 19.. aasta suvel tööjärjega oli edasi jõudnud.

Nende märkmete ja nende koostaja masinisti P. ütlustega läks korda kindlaks teha:

- 1) et teerull alustas tööd 28. mail punktist, mis asus umbes 800 m lõunapool S. elamust,
- 2) et teerull oli S. elamu juurde jõudnud 15. ja 22. juuni vahel, ja
- 3) et ülejäänud 800 meetrit põhja poole kuni varem tähendatud talu põldude piirini teerull katkis töötades umbes 3 nädala kestel, jõudes sinna hiljemalt 15. juuliks.

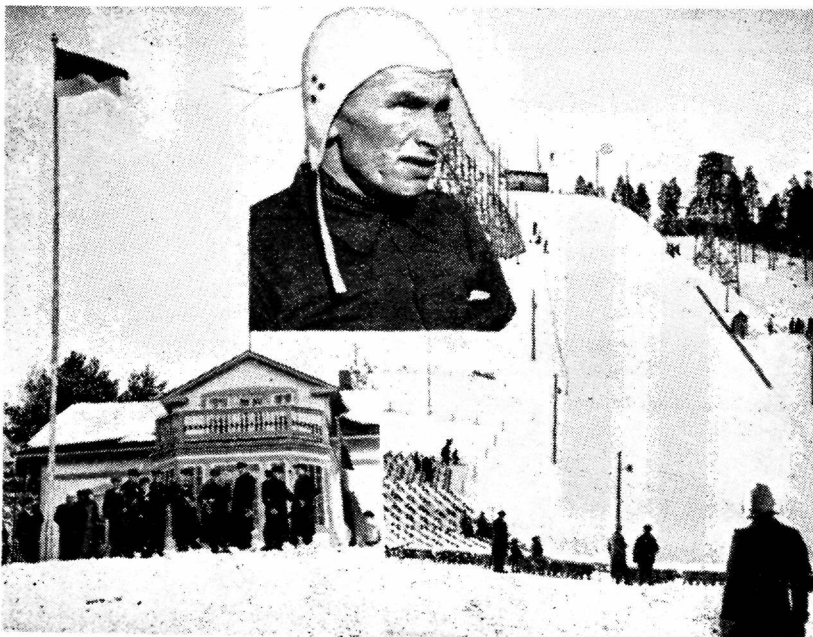
Need andmed võimaldasid nüüd teha enam-vähem kindlaid järeldusi, et päevatöölise palgatabelile töölise S. kohta tööpäevade andmed enne 15. juunit ja pärast 15. juulit olid valed, ning et olematute tööpäevade eest S-ile makstud raha tabelite koostaja R. poolt loeti kui isiklikust rahast töölisele S. tasutud piimarahaks, millena S. seda ka vastu võttis.

Niiviisi leidis tõendamist R-i süü teadvalt valedokumentide koostamises ja vastavate rahasummade omastamises.

Kohtus R. tunnistas enese süüdlaseks ja ringkonnakohus karistas teda vangimajaga.

Toodud juhtumist nähtub, kui võrd otstarbekohane ja isegi paratamatu on tunnistaja mälu värskendamiseks siduda mälestusi aastaid tagasi aset leidnud, näiliselt süüteo sündmusega mitte ühenduses olevate faktidega, mis omakorda — isegi väga keerulist teed mööda võivad meid viia vajalike kalendritähtaegade juurde ja aitavad elustada aegades kustunud tõendeid.

K. a. veebruarikuus peeti maailma esivõistlused suusatamises Lahtis, milledest osa võttis eestlasi, kuid kes kahjuks ei suutnud konkureerida teiste paremate võistlejatega. Ülal pildil näeme eestlasi Lahtis nende pansioni ees, soomlast Kalle Jalakaneni, kes tuli 50 km suusatamises maailmameistriks ja Lahti staadioni suusahüppemäe.

Tallinna politseinike orkester. Pildi keskel abiprefekt B. Nykänen, Tallinna Politseiametnike Kog
Muusika-Laulu sektsiooni esimees ja n. ü. orkestri „peremees“.

Tallinna politseiametnike orkester

10-AASTANE

K. a. märtsikuu algul võis Tallinna politsei-
ametnike orkester vaadata tagasi 10-aastasele
tegevusele.

1927. a. lõpul kerkis politseiringkonnas esile
mõte — asutada oma orkester.

Selle mõtte elustajaks sai tollaegne abi-
prefekt V. Sihle, kes Tallinna Politsei Spordi-
ringi 1928. a. veebruarikuu koosolekul infor-
meeris spordiringi juhatusliikmeid kõnesolevast
asjast.

Selle küsimuse arutamisel määrati kindlaks
loodava üksuse siht ja kohused. Need oleksid:
esinemine politsei pidudel, paraadidel, matu-
stel, spordivõistlustel ja avalikel kontsertidel,
kusjuures tuleks arendada ka üldist muusika-
kultuuri politseiametnike keskel.

Kuna politsei spordiring oli tookord ainus
eripõhikirja alusel töötav mitteametlik organi-
satsioon, liideti loodav orkester selle juurde ni-
metusega „Tallinna Politsei Spordiringi orkes-
ter“. Seega oli pandud orkestrile enamvähem
kindel majanduslik alus.

Orkestri formeerijaks valiti abiprefekt
V. Sihle. Tema peamiseks mureks oli vastava
orkestrijuhi leidmine. Esitati mitmeid kandi-
daate, kuid lõpuks otsustati kutsuda orkestri-
juhiks tollaegne konservatooriumi õpilane Joh.
Kostabi.

Kuna puudusid muusikariistad (peale mõne
üksiku) ja noodid, tuli asuda nende soetamisele.

Spordiring ei saanud siin kaasa aidata, sest
sellel organisatsioonil puudus tookord vajaline
kapital. Tuli otsida teisi teid ja mooduseid.
Selleks pöörduiti jaoskondade poole ja tehti neile
poolametlikult kohuseks osta kokkupandud sum-
madega instrumente ja annetada need asutata-
vale orkestrile.

Sel teel saadi mõned instrumendid, mis juba
olemasolevatega moodustasid teatud aluse, mil-
lele rajati politsei spordiringi orkester.

Esimesed noodid saadi laenuna teistelt or-
kestritelt ja osalt kirjutas neid orkestrijuht.

Kuna orkestrandid olid varem registreeri-
tud, määrati orkestri esimeseks kokkutuleku-
ja harjutuspäevaks 6. märts 1928. a. Tähen-

Orkestri esimesel esinemisel.

datud päeva loetaksegi orkestri asutamispäevaks.

Kokkutulnud orkestrantidest moodustati orkester järgmises koosseisus:

A. Lass — flööt, J. Sampu — klarnet, K. Tepp — kornet I, H. Lepp — kornet I, A. Hütš — kornet II, J. Pöldman — alt I, N. Tsvetkov — alt II, M. Meltsov — alt III, G. Reinans — tenor I, H. Karusoo (Hendriks) — tenor II, A. Müür bariton, J. Pöld — bass Es, J. Sööman — bass Es, T. Kuusik bass B ja A. Narustrang — trumm V.

Orkestri harjutuspäevad määrati kindlaks iga nädala teisipäevale ja reedele.

Algas hoogne töö. Seda tehti täie innu ja noorusliku vaimustusega.

Paarikuise harjutuse järele oli orkestril esimene tuleproov. Nimelt 13. mail 1928. a. mindi rivi korras sportlastega prefektuuri juurest Kalevi aeda.

Politseiorkestri ilmumine tänavale löi pealinna elanikkonna kihama. See sündmus oli elavaks kõneaineks muusikaringkonnas ja seltskonnas.

Järgmine orkestri esinemine oli sama aasta sügisel Mustapeade klubis korraldatud spordiringi ballil. Orkester mängis vaid tantsuks, sest kontsert-ettekandeiks ei olnud ta veel küps.

1929. a. oli orkestri esimene tõsisem kontsert-esinemine spordiringi kontsert-ballil Estonia kontsertsaalis. Orkestri väarikat esinemist kriiteeriti suurearvulise publiku rohkete kiiduavaldustega.

Sama aasta sügisel toimus ka orkestri esimene väljasõit Tartu politsei juubelpidustusile. Orkester mängis paraadil, kirikus ja banketil. Esinemine oli korralik ja jättis hea mulje.

Nimetamist väärrib kontsert Estonia kontsertsaalis 25. okt. 1929. a., mil esineti koos Kalevi malekonna orkestriga. Mainitud kontsert äratas suurt tähelepanu ja aitas samuti kaasa sõprussidemete kõvendamiseks naaberorkestriga.

Need ülaltoodud esimesed tähtsamad esinemised olid orkestri elus eriti määrava tähtsusega. Nende õnnestumisel tekkis soodus ja pooldav suhtumine orkestrisse politseiringkon-

dades ja seltskonnas. Ka orkestrantidele mõjus see ülendavalt ja ergutas neid veelgi hoogsamalt tööle.

Vahepeal oli orkestri koosseis suurenenud, mille tagajärjel muusikaline tase ja löögivõime tunduvalt tõusis.

Järgnevat aastate kestel on orkester esinenud kontsertidega Estonia kontsertsaalis ja ringhäälingus. Orkestril on uunuu esineda loterüdel ja heategevaks otstarbeks korraldatud korjandusil. Rea aastate kestel on antud ka avalikke rahvakontserte, platsmuusika jne. kujul.

On enesestmõistetav, et orkester on võtnud osa kõigist ametiga seotud esinemisist — paraadid, riviõppused, matused jne.

Väljaspool pealinna on orkester esinenud kontsertidega Tapal, 2 korda Paides, Rakveres, Haapsalus, Kuusalus, 2 korda Paldiskis, Keilas, 2 korda Narva-Jõesuus ja 3 korda Pärnus.

Väljasõitudel antud kontserdid on kuulajas-konnas alati leidnud sooja poolehoidu, kusjuures kohalik ajakirjandus üksmeelselt on märkinud orkestri mänguvõimeid ja distsiplineeritud esinemist.

Eriti on politseiorkester võitnud Pärnu kuirordi poolehoidu ja sümpaatiat. Seal antud kontserdid on möödunud täielise menu tähe all. Elavad kiiduavaldused, lillede annetused ja kutsed järgnevat külastamiseks on selle vastuvaidlematuks tõenduseks. 1936. a., kui asutati üleriigilised politseiametnike kogud, töötab politseiorkester Tallinna Politseiametnike Kogu juures sektiioonina, kusjuures orkestri majanduskulud kannab T. P. K.

Kümne aasta kestel on orkestrist käinud läbi 59 orkestranti. Kuna nüüdne orkestri koosseis (ühes rivi trummidega) on 45 meest, siis on orkestrijuhil 10 aasta kestel tulnud tegelda 104 orkestrandiga, misjuures arv kokkuvõetuna võrdub peagu nelja normaalorkestri koosseisule.

Koos orkestriga pühitsevad kümne aasta juubelit orkestrandid: Alf. Hütš, Karl Tepp, Jüri Pöld, H. Karusoo (Hendriks), Aug. Müür, H. Lepp, A. Lass ja orkestrijuht Joh. Kostabi.

Surma läbi on lahkunud kaks orkestranti: kordn. Petrus ja F. Raeksoo.

Nagu nähtub ülaltoodud lühikesest ülevaatest, on politseiorkester teinud kogu aeg innukalt tööd. Ja kui nüüd vaadelda seda esimese 10 aasta kestel tehtud tööd, siis võib rahuldustundega nentida, et juubilar on täitnud kõik need lootused ja soovid, mis avaldati ta loomis-päevil.

Juubilari töö on olnud raske, kuid tulemusrikas. Seepärast võib ta oma kümneaastasele tegevusele vaadata tagasi suurima rahuldustundega.

28. veebruaril k. a. kutsuti ellu Kodanlik Õhukaitse Liit. Pildil näeme ülal vasakul politseivalitsuse direktorit R. Veermaad asutamiskoosolekul Siseministeeriumilt tervitusi ütlemas, paremal ministri abi A. Kellerit pöördumas koosoleku poole peale tema valimist liidu juhatuse esimeheks ja all asutamiskoosolekust osavõtjaid.

Riigiõhukaitse kooli hoone Berliinis.

Kodanliku õhukaitse väljaõpe

Saksamaal

I. Üldiselt.

Kodanliku õhukaitse väljaõpe Saksamaal jaguneb kolme suurde ossa: 1) väljaõpe riigi kodanliku õhukaitse liidu kaudu, 2) KÕ ettevalmistus politseis ja 3) sunduslik KÕ õpetus koolides. RKÕ liit tegeleb peamiselt KÕ juhtiva ametkonna ja rahva laiemate hulkade väljaõppe teostamisega, kusjuures õppetööst osavõtt baaseerub vabatahtlikkuse põhimõttel. Politseiine KÕ ettevalmistus on rajatud politsei noorema juhtkonna väljaõppele politseikoolides, politseireviiri ja -sektori (maal — politseiringkonna) juhtide perioodilisele kursusele ja kodanike seast spetsialistide, nagu gaasiluurajate, alarmtoimkondlaste jne. ettevalmistusele. KÕ väljaõpe koolides teostub kooli normaalloppetöö korras ja selle eesmärgiks on selgitada õpilastele üldisi mõisteid KÕ korralduse alal ning õpetada käsitlema gaasitorbikut ja lihtsamaid gaasikaitse abinõusid.

Kuna õhukaitseeadusega ja tema alusel antud määrustega on KÕ korraldamise teostamine pandud välispolitseile, siis on politseivõimud huvitatud sellest, et kodanike väljaõppe teostuks kehtivate KÕ kavade kohaselt ning et KÕ tegevkondate valmisoleku katsetamiseks pandaks toime aeg-ajaliselt avalikke gaasikaitse alarme. Neil juhtudel teotsevad politseivõimud käsikäes RKÕ liidu organitega. Koostöö alused mõlema organisatsiooni vahel määratakse kindlaks õhuministeriumi poolt.

II. Väljaõpe RKÕ liidu kaudu.

a) Väljaõppe põhimõtted. Väljaõppe RKÕ liidu kaudu võime jaotada kahte ossa: 1) rahva väljaõpe ja 2) KÕ juhtiva ametkonna väljaõpe.

Rahva laiemate hulkade väljaõpet teostatakse KÕ avalike harjutusiga kas majaõhukaitse blokkide, rajooni õhukaitse grupi piirkondade, jaoskonna õhukaitse gruppide või suuremate KÕ territoriaalsete koondiste kaupa, kusjuures väljaõppe pearõhk on pandud kodanike õhukaitse distsipliinile. Selliseil väljaõppe harjutusil peitub passiivne kodanikkond aega viimatult gaasivarjendisse või nende puudumisel hoonete keldreisse, kuna samal ajal aktiivne

KÕ osa asub kava kohaselt ettenähtud kohtadele. Seega siis rahva ettevalmistus viiakse läbi peamiselt mehaanilisel teel, korraldamata selleks erilisi kursusi.

KÕ aktiivse elemendi, nn. juhtiva personaali ettevalmistus teostub KÕ koolides. Koole on nelja liiki. Need on järgmised: 1) õhukaitsekool, 2) õhukaitse peakool, 3) maaõhukaitsegrupi kool ja 4) riigiõhukaitse kool.

Põhimõtteliselt peab linnas, suurema linna osas või maal mitmes omavalitsuse piirkonnas olema iga 10 000 kuni 30 000 elaniku kohta üks õhukaitsekool. Iga õhukaitsekool peab kuus ette valmistama vähemalt 100 aktiivset õhukaitse liiget.

Õhukaitse peakoolid kuuluvad ringkonna õhukaitse gruppide juurde ja iga grupi piirkonnas peab olema üks KÕ peakool iga 100 000 kuni 300 000 elaniku kohta.

Maaõhukaitsegrupi kool asutatakse iga maaõhukaitsegrupi juurde. Kuna maaõhukaitse gruppe on 15, siis on sellenimelisi koole ka samal arvul.

Riigiõhukaitse koole on üks ja see asub Berliinis.

b) Väljaõppe ülesanded. Väljaõppe ülesanded õhukaitsekoolides on järgmised:

1. Õhukaitsekoolis: üldine ettevalmistus, majaõhukaitse harjutused ja spetsiaalväljaõpe.

Kõik aktiivsed õhukaitse liikmed, nagu maja KÕ juht, maja tulevalvurid, esmaabiandjad ja virgatsid peavad saama ühise üldise ettevalmistuse KÕ alal 10—12 õppetunni kestel, kusjuures eristatult tähelepanu tuleb pöörata maja KÕ juhi väljaõpetamisele.

On üldine ettevalmistus edukalt läbi viidud, siis tuleb alata praktiliste õhukaitse harjutustega esiteks üksikhoones, siis mitmes hoones,

majaõhukaitse blokkides jne. Nende harjutuste kavakindla ja tõetruu täitmise õpetatakse KÕ tegevkonkordlasile tegeliku töö juures nende ülesandekätte ja selline väljaõpe moodustab kõige tähtsama osa aktiivtegevkonkordlaste väljaõppest.

Peale üldise ettevalmistuse ja majaõhukaitse harjutuste teostamist vajab iga liik aktiivtegevkonkordlasi, nii maja KÕ juht, esmaabiandjad jne., oma teadmiste täiendamiseks veel eriettevalmistust. Neil õppusil tuletatakse meelde üldise ettevalmistuse tundidel saadud teadmisi ja täiendatakse üksikasjade selgitamisega vastavate erialade nõuete kohaselt.

2. **Õhukaitse peakoolis.** Kui ettevalmistus õhukaitsekoolis oli mõeldud maja KÕ tegevkonkordlaste väljaõpetamiseks, siis õhukaitse peakooliga algab RKÕ liidu juhtiva ametkonna ettevalmistus. Seega saavad õpetuse KÕ peakoolis: majaõhukaitse bloki juhid, õhukaitsekoolide juhatajad ja õppejõud, nõuandjad ehitustehnika alal, käitiste KÕ juhid, propaganda juhatajad, teiste ametkondade KÕ juhid jne.

3. **Maaõhukaitsegrupi koolis.** Maaõhukaitsegrupi kool on provintsi kõrgem õppeasutus KÕ juhtiva ametkonna väljaõppe alal. Seal valmistatakse ette KÕ ametiisikud jaoskonna õhukaitsegrupi juhtidest alates kuni maaõhukaitsegrupi staapideni ja õhukaitse peakooli juhatajad ja õppejõud. Pealeselle korraldatakse maaõhukaitsegrupi koolides 1—3-päevalisi erinõuandjate kursusi kooli varemalt lõpetanuile.

4. **Riigiõhukaitse koolis.** Riigiõhukaitse kooli ülesandeks on ühtlaste põhialuste loomine kõigis küsimusis KÕ väljaõppe alal kooskõlas õhuministri ja RKÕ liidult saadud juhtnõuandjatega. Selle eriliseks ülesandeks on RKÕ liidu kõrgema juhtiva ametkonna ettevalmistamine KÕ alal ja ametkonnas sõnakuulmise, kohuse- ja vastutustunde kasvatamine oma ülesannete täitmisel.

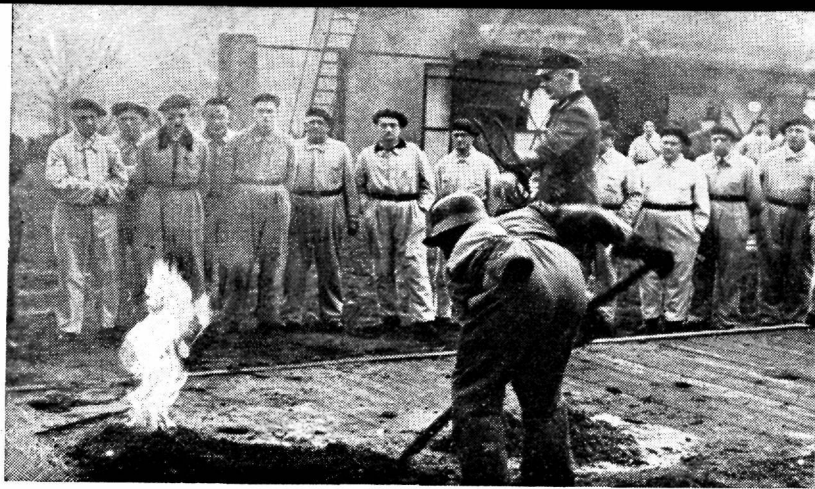
Peale selle saavad riigiõhukaitse koolis täiendavat ettevalmistust maaõhukaitsegrupi ja õhukaitse peakooli juhatajad, KÕ ehitusnõuandjad, meditsiin- ja veterinaararstid, kõrgemad KÕ propaganda juhid ja teiste organisatsioonide juhid, nagu SA, SS, NSLB, HJ j.t.

d) **Ruumid.** Riigiõhukaitse koolil, maaõhukaitsegrupi koolidel, samuti õhukaitse peakoolidel on olemas alalised koolihooned, mis peetakse ülal RKÕ liidu poolt. Koolides on olemas mitu õppeklassi tarviliku sisustusega, kinoaparaadid, õppesaalid KÕ abinõude ja tabelite väljapanekuga, õppeplatsid, gaasi- ja ronimiskambriid, kahjutule kustutamise harjutusmaja jne. Riigiõhukaitse kooli ja maaõhukaitsegrupi koolide juures on kursantide ühiseluruumid, ja neis koolis asuvad kursandid eranditult kasarmeeritult.

Õhukaitsekoolid pole suuremas enamikus saanud iseseisvat peavarju, vaid nad asuvad osalt üüri-, osalt ajutiselt kasutatavais ruumides. Linnades õppetöö vaheaegadel kasutatakse õhukaitsekoolide õppetöö teostamiseks ka õhukaitse peakoolide ruume ja õppejõude.

Kõrgemate õhukaitsekoolide juures on kursantide kasutada KÕ raamatukogu, kasiino ja klubi-ruumid. Neis koolis elab noorem õpetajate kaader kooli juures, erakortereis.

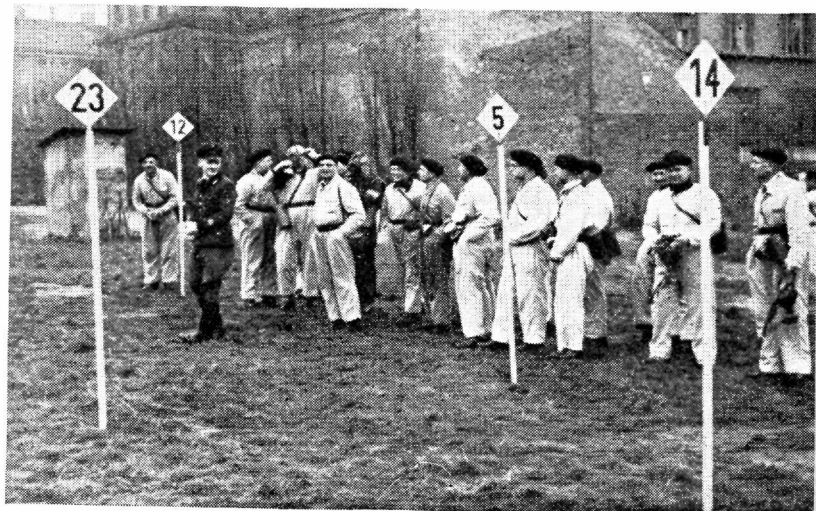
e) **Õppejõud.** Õppejõud jagunevad alaliseks kaadriks ja ajutiseks õppejõudeks. Alaline kaader on palgaline, kuulub RKÕ liidu juhtiva

Maja-tulevalvur täies varustuses termiitpomme kustutamaks põõningu lael.

Riigiõhukaitse kooli kursusel jälgimas tulepesa kustutamist tulekustutamise harjutusmajas.

Virgatsite väljaõpe suulise teate viimiseks majast majja. Tagasijõudmisel tuleb ette kanda tähelepanekuist ja takistust teel. See ülesanne täidetakse gaasitorbikus olles.

ametkonna koosseisu ja kannab vastavat vormi-riietust KÕ ametiastmeliste tunnusmärkidega.

Ajutisi õppejõude värvatakse tarbekorral eriala spetsialistide hulgast. Osa neist saab kokkuleppe kohaselt antud õppetundide eest tasu, osa töötab tasuta.

Alalisest kaadrist peab märkima, et see esindab saksa nooremat generatsiooni, olles võrsunud viimaste aastate kestel praktilise õppetööga KÕ õppejõudeks. Suurem osa neist ei oma eriala kõrgemat haridust, vaid nad on rohkem praktilised teoinimesed.

f) **Õpilaskond.** See on vastavalt koolidele väga mitmesugune. Riigiõhukaitse kooli pinkidel istub harilikult vanemaid härrasid, mõned isegi üle 60 aasta. Elukutse on väga erinev. Siin on linnapeasid, arste, insenere, koolijuhatajaid, suurmaapidajaid j. t. Samasugune koosseis on umbes ka maaõhukaitsegrupi koolides.

Õhukaitsekoolide õpilaskond koosneb tavalisest linna- ja külarahvast. Lihtsamate inimeste hulgast on ka haritlasi. Neil on kõigil ühine eesmärk: aidata oma võimete kohaselt kaasa selle hoone õhukaitse korraldamisele, kus on nende alaline elukoht.

Riigiõhukaitse kooli ja maaõhukaitsegruppide koolide kursandid on saadetud kooli läkituskorras. Nad saavad tasuta sõidu oma elukohast kooli ja tagasi, prij ülalpidamise koolis ja keskmiselt 90 senti läkitusraha päevas. Ka varustus on neil tasuta kasutada kooli poolt.

Õhukaitse peakooli ja õhukaitsekooli õpilased saavad tasuta õpetuse, samuti tasuta kasutada õppuse juures tarvitsmineva varustuse, nagu: tööülikonna, mütsi, vöö ja presentkindad.

g) **Õppetöö metoodiline külg.** Õppetöö aluseks on kindla distsipliini ja ühtekuuluvusetunde kasvatamine. Aastaile ja soole vaatamata teostub õppustole minek, õppuste teostamine ja sealt tagasitulek rivikorras.

Õppused jagunevad teoreetiliseks ja praktiliseks. Teoreetilised õppused viiakse läbi loengute näol, kusjuure loenguid selgitatakse kinofilmide, diaposiitivaparaadi või muude õppeabinõudega, mida koolidel kasutada rikkalikult.

Igale teoreetilisele osale järgneb praktiline osa. Praktilisteks töödeks on kursandid jaotatud väikestesse gruppidesse ja harjutused viiakse läbi õppejõudude vahetel juhtimisel.

Kõrgemais KÕ kooles järgneb pärast paari-päevast tööd üks diskussioonitund. Siin esitavad küsimusi kursandid, arutatakse läbi mitmesuguseid selgusetuiks jäänud küsimusi ja vaidluse korras võetakse sõna ühe või teise probleemi kohta.

Õhukaitsekoolides täidavad diskussioonitundi aset kordamistunnid. Need õppetunnid on väga elavad ja selgitatakse küsimusi, mis mõnele õpilasele jäänud selgusetuiks.

h) **Õppekava d.**

1. **Õhukaitsekoolis.**

Üldine ettevalmistus (10—12 õppetundi).

1. **Õhuoht Saksamaal.** Õhukaitse tarvidus.

Mõisted õhukaitse organisatsioonist.

2. **RKÕ liidu ülesanded ja organisatsioon.** Natsionaalsotsialism ja õhukaitse. Mitmesugused õhukaitseabinõud: aktiivne õhukaitse, moondamine, välisvalgustustulede kustutamine.

3. **Kodanike käitumine õhualarmi korral.** KÕ tegevkonklaste ülesanded. Selgitused filmi ja diaposiitivaparaadi abil.

4. **Teoreetiline selgitus võitlemisviisidest kahjutule vastu.** Mitmesugused tulekaitse abinõud. Maja tuletõrjekäru toimikond. Võitlus kahjutule pesadega.

5. **Sõjagaasid ja nende mõju inimorganeile.** Mürkärastamine. Gaasitorbik. Harjutused gaasitorbiku pähepanemiseks, mahavõtmiseks ja teotsemine gaasitorbikus. Gaasitorbiku hooldamine.

6. **Esmaabi.** Võimalikke inimkeha vigastusi õhurünnaku läbi. Kehaliste vigastuste ja sõjagaasidega mürgituse äratundmine. Põhireglid sõjagaasiga mürgitatu kohtlemiseks. Lihtsamad esmaabi harjutused. Vigastatute paigutamine ja transport.

7. **Gaasivarjendi ehituspõhinõuded.** Selgitused mudelite abil. Gaasivarjenditega tutvumine. Juhised ruumi kindlustamisel varjendiks koduste abinõudega.

8. **Maja õhukaitse harjutus.** Selgitus harjutuse läbiviimiseks. Tegevkonklaste ülesanded ja käitumine. Kord gaasivarjendi kasutamisel.

Ruumide või abinõude puudumisel võidakse harjutus läbi viia liivakastis.

Eriõppekava maja KÕ juhtidele
(6 paaristundi).

1. **Kordamine:** KÕ organisatsioon, RKÕ liidu ülesanded ja organisatsioon, KÕ tegevkonklaste ülesanded.
2. **Maja KÕ juhi kohused.**
3. **Kordamine:** gaasitorbiku materiaalosa ja tegevusharjutused gaasitorbikus.
4. **Gaasivarjendi mahutavus, plaan, ehituspõhinõuded ja sisseseade.** Praktilised harjutused ruumi kindlustamisel koduste abinõudega.
5. **Maja- ja majabloki tulevalvurite organisatsioon ja varustus.**
6. **Harjutus liivakastis:** KÕ tegevkonklaste ülesanded.
7. **Praktilised teadete saatmise harjutused:** KÕ teate koostamine.
8. **Juhiseid maja KÕ harjutuste pidamiseks.**
9. **Praktiline maja KÕ harjutus.**

Eriõppekava maja- ja majabloki tulevalvureile.

a) **teoreetiline osa (2—3 tundi):**

1. **Maja- ja majabloki tulevalvurite organisatsioon ja varustus.**
2. **Kahjutule iseloom, lihtsad tulekustutusviisid ja abinõud, nende käsitlemine ja hooldamine.** Kustutusvee muretsemine.
3. **Tulekustutustaktika:** minek suitsuga täidetud ruumesse, käitumine tulepesa suhtes, suitsu kõrvaldamine ruumist, tule kustutamine, kahjutulekoha koristamine, järelevalve kahjutule koha järele.
4. **Kahjutuld vältivad abinõud; pööningute puhastamine.**
5. **Vee-, gaasi-, elektriseadmed majas; nende väljalülitamise võimalused.**
6. **Süütepommide omadused ja võitlus nende vastu:**

- a) termiit,
- b) elektroon,
- d) fosfor,
- e) õli ja tahkõli,
- f) naatrium ja kaalium.

b) praktiline osa (6—9 tundi):

1. Maja-tulevalvurite jaotus majas.
2. Võitlemine tulepesadega.
3. Võitlus leviva kahjutulega.
4. Võitlus suure kahjutule vastu. Ämberkett.
5. Väljaõpe väljaspool majablokki. Maja tule-tõrjekäru.

Eriõppekava esmaabiandjaile
(7 paaris tundi).

1. a) teoreetiline: inimese kehaehitus: luustik, liikmed, lihased;
b) praktiline: köitmed kolmenurgelise räti-kuga.
2. a) teor.: inimese kehaehitus: veri, verering-lemine, pulss, hingamisorganid, seedimis-organid.
b) p.: köitmed sidemetega, sõrme-, käe- ja jalasidemed.
3. a) t.: muljumised, lihase ja luu vänamised, luumurded.
b) p.: pea-, öla- ja rinnasidemed, lahaside-med.
4. a) t.: haavad ja põletised, haavade iseloom ja nende käitlemine, verejooks, tulehaavad.
b) p.: hädaköitmed käepärast oleva materja-liga; minestanu või raskelt haavatu riie-tamine ja lahtirietamine, tõstmine, pai-gutamine ja kandmine.
5. a) t.: peaaajupõrutus, minestus, vingu- ja gaasimürgitus.
b) p.: praktilised elustamise harjutused, kunstlik hingamine, kandmise harjutused.
6. a) t.: sõjagaaside mõju inimkehale ja esma-abi vahendid.
b) p.: esmaabi sõjagaasiga mürgitatule, mür-gitatu kandmine, sööbegaasidega mürgita-tu kohtlemine.
7. t. ja p.: kordamine. Teate koostamine ars-tille vigastuse iseloomust ja ajast ning tarvitusele voetud abinõudest.

Eriõppekava virgatsseile (10 tundi).

1. KÕ organisatsioon KÕ revii ri ulatuses; KÕ tegevkonklaste ülesanded.
2. Üldettevalmistuse kordamine: gaasitorbiku materiaalosa ja harjutused gaasitorbikus.
3. Antud olukorrast teate vastuvõtmine.
4. Kirjaliku ja suulise teate edasiandmine gaa-sitorbikus ja ilma selleta.
5. Sõjagaaside äratundmine, puhastamine sõja-gaasidest ja maastiku puhastamine sõjagaa-sidest käepärast olevate abinõudega.
6. Teadete edasiandmine gaasitorbikus ja ilma selleta.
7. Praktiline harjutus teate edasitoimetamisel takistustega.

2. Õhukaitse peakoolis.

KÕ ametkonna üldine ettevalmis-tus (20 tundi):

1. Õhuoht Saksamaal. Õhukaitse tarvidus.
2. RKÕ liidu organisatsioon ja ülesanded, KÕ juhtiva ametkonna ülesanded majabloki KÕ juhust kuni ringkonna õhukaitsegrupi juhini.
3. KÕ organisatsioon. Julgestus- ja abiteenis-tus. Õhuteadete edasiandmise teenistus. Õhu-kaitse hoiatusteenus. Käitiste, posti-telegraafi ja raudteede õhukaitse korralda-mise selgitamine.
4. Õhurünnak ja ründamisabinõud. Mitmesu-gused kaitseviisid. Moondamine. Valgustus-tulede kustutamine.

5. Teoreetiline selgitus kahjutulede vastu võit-lemise viiside kohta. Üldised kahjutulede vastu võitlemise abinõud. Praktiliselt: maja tuletõrjekäru toimkond; tegevus tulepesa kustutamisel ja levivale tulele piiri panemisel.
6. Asutuste enesekaitse (võib maaoludes jääda käsitamata).
7. KÕ maal. Loomade KÕ kaitse.
8. Naine KÕ teenistuses.
9. Sõjagaasid ja nende mõju inimorganeile. Mürkärastamine käepärast olevate abinõu-dega.
10. Gaasitorbiku materiaalosa. Harjutused gaa-sitorbiku pähepanemiseks ja mahavõtmi-seks, puhastamiseks ja hooldamiseks. Tege-vusharjutusi gaasitorbikus.
11. Esmaabi: võimalikud inimkeha vigastused õhurünnaku läbi. Kehaliste vigastuste ja sõjagaasidest mürgitamine äratundmine. Põhireeglid sõjagaasiga mürgitatu kohtlemi-seks. Lihtsamad esmaabi harjutused. Vigas-tatute paigutamine ja transport.
12. Gaasivarjendi ehituspõhinõuded. Selgitused mudelite abil. Gaasivarjenditega tutvumine. Juhised ruumi kindlustamisel varjendiks koduste abinõudega.
13. Kodanike käitumine õhualarmi korral. KÕ tegevkonklaste ülesanded. (Selgitada filmi ja valguspiltide abil.)
14. Maja KÕ harjutuse teostamise eesmärgi, korralduse ja üksikasjade selgitamine.
15. Maja KÕ harjutus: tegevkonklaste ülesan-ded ja käitumine; kord gaasivarjendi kasu-tamisel.
16. Natsionaalsotsialism ja õhukaitse.
17. Propaganda. Uute liikmete värbamine. Staabi organisatsioon. Kirjavahetuse pida-mise kord. Tähtajalised teated. Teenistuslik vahekord. Avalik esinimine. Administra-t-sioon: maksud, kassa- ja raamatupidamine.
18. Kirjalik ja suuline katse.

Eriõppekava õhukaitsekoollide
õppejõududele (24 tundi).

- 1—16. samad teemad, mis KÕ ametkonna üldise ettevalmistuse kavas.
17. Väljaõppe põhilised. Teoreetilised ja prak-tilised õppemeetodid.
18. Praktilised tulekustutusharjutused maja-õhukaitse bloki ulatuses.
19. Teadete koostamine — praktiliselt. Kirja-liku ja suulise teate edasiandmine gaasitor-bikus ja ilma selleta.
20. Kirjalik ja suuline katse.

Eriõppekava asutuste KÕ tegev-konklaste ettevalmistuseks
(12 tundi).

1. Õhuoht Saksamaal. Õhukaitse tarvidus. KÕ organisatsioon, Natsionaalsotsialism ja õhu-kaitse.
2. Õhurünnak ja õhukallaletungi abinõud.
3. KÕ organiseerimine asutuses ja ettevõtteis.
4. Gaasivarjendi üldised põhinõuded. Käitu-mine gaasivarjendis. Tegelik tutvumine gaa-sivarjendiga.
5. Teoreetiline selgitus kahjutulede vastu võit-lemise viiside kohta. Üldised kahjutulede vastu võitlemise abinõud. Praktiliselt: tulekustutamise harjutused; maja tuletõrjekäru toimkonna ülesanded.
6. Sõjagaasid ja nende mõju inimorganeile.

7. Gaasitorbiku materiaalosa. Gaasitorbiku pähepanemise ja mahavõtmise harjutused ja tegevusharjutused gaasitorbikus.
8. Esmaabi: võimalikud inimkeha vigastused õhurünnaku läbi; lihtsamad esmaabiharjutused; kehaliste vigastuste ja sõjagaasiga mürgituse äratundmine; vigastatute paigutamine ja transport; sõjagaasiga mürgitatu kohtlemise põhireeglid.
9. KÕ tegevkonklaste ja kodanike käitumine õhurünnaku korral (selgitamine filmi ja valguspiltidega).
10. Maja KÕ harjutus (soovitav näitlik õppus väljaõpetatud meeskonna kaasabil).

3. Maaõhukaitsegrupi koolis.

KÕ ametkonna, KÕ koolijuhatajate ja õppejõudude ettevalmistus (5 päeva, à 6—8 tundi).

1. Saksamaa õhupoliitiline olukord.
2. KÕ organisatsioon.
3. Natsionaalsotsialism ja õhukaitse.
4. RKÕ liidu organisatsioon.
5. KÕ ametkonna ülesanded: propaganda ja uute liikmete värbamine, administratsioon, kassa- ja arvepidamine, teenistuskäik, teenistuliku vahekorrad, avalik esinemine, suhtumine kodanikesse, koostöö teiste asutuste ja organisatsioonidega.
6. KÕ tegevkonklaste ülesanded.
7. Tulekaitse: teoreetiline selgitus ja praktilised harjutused kahjutule kustutamise harjutusmajas.
8. Esmaabi: juhised esmaabiandjate väljaõpetamiseks. Praktilised harjutused.
9. Gaasivarjend: mahutavus, plaan, ehitusnõuded. Oppused gaasivarjendi mudelitega. Tegelik tutvumine gaasivarjendiga.
10. Sõjagaasid. Gaasikaitse ja mürkärastamine.
11. Praktilised harjutused gaasitorbikus.
12. KÕ korraldamine maal ja loomade KÕ.
13. Asutuste KÕ.
14. Teadete edasiandmise harjutused liivakastis.
15. KÕ harjutuste ettevalmistamine ja teostamine.
16. Majaõhukaitse harjutuse praktiline teostamine.
17. Kirjalikud ja suulised katsed.

Eriõppekava käitiste KÕ juhtidele (3 päeva).

1. Õhuoht Saksamaal. Õhukaitse tarvidus.
2. KÕ organisatsioon, õhuteadete edasiandmise teenistus, hoiatusteenistus; käitiste, raudteede, posti- ja telegraafi KÕ korraldus; RKÕ liidu ülesanded ja organisatsioon.
3. Õhurelvad ja nendega võitlemise viisid: Moondamine. Valgustustulede kustutamine (selgitamine filmi ja valguspiltidega).
4. KÕ korraldamine käitises, asutasis ja ettevõtteis. Käitise KÕ kava koostamine. Käitise KÕ juhi ja aktiivtegevkonklaste ülesanded.
5. Ehitustehniline õhukaitse. Gaasivarjendite ehitamise põhimäärused. Tegelik tutvumine gaasivarjendiga. Gaasivarjendi projekteerimine ja ehitamine. Varjendi sisseseade. Kord varjendis.
6. Teoreetiline selgitus kahjutulede vastu võitlemise viisidest ja ehitustehnilisist nõudeist tulekaitse alal.

Praktiliselt: võitlus tulepesaga; maja tule-tõrjekäru toimkond; võitlus leviva kahjutule vastu.

7. Sõjagaasid ja nende mõju inimorganeile. Mürkärastamine.
8. Gaasitorbiku materiaalosa, hoidmine ja hooldamine. Harjutused gaasitorbiku pähepanemiseks, mahavõtmiseks ja tegevusharjutused gaasitorbikus.
9. Esmaabi: võimalikud inimkeha vigastused õhurünnakul ja esmaabi andmine; sõjagaasiga mürgitatu kohtlemise põhireeglid.
10. Sanitaartegevkonkla korraldus ja tegevus.
11. Käitise õhukaitse ettevalmistamine ja teostamine.
12. Käitise õhukaitse praktiline harjutus väljaõpetatud meeskonna kaasabil.
13. Arutus ja katsed.

Eriõppekava asutuste KÕ juhtivale ametkonnale (3 päeva).

1. Saksamaa õhuohtlik seisund. Õhurelvad ja nendega võitlemise viisid.
2. KÕ organisatsioon: julgestus- ja abiteenistus; käitiste, raudteede ja posti-telegraafi KÕ.
3. RKÕ liidu organisatsioon ja ülesanded.
4. Tulekaitse: põõningute puhastamine; maja tulevalve; majaõhukaitsebloki tulevalve; kahjutule vastu võitlemise taktika. Praktiliselt: kahjutule kustutamisharjutused.
5. Sõjagaasid ja nende mõju inimorganeile. Gaasitorbiku materiaalosa. Tegevusharjutused gaasitorbikus.
6. Esmaabi: sõjagaasiga mürgitatu, haavatu, luumurde korral.
7. Gaasivarjend: mahutavus, plaan, ehitusnõuded. Tegelik tutvumine gaasivarjendiga.
8. KÕ tegevkonklaste ülesanded; suhtumine majaanikesse.
9. Valgustustulede kustutamise eesmärk; mõisted „piiratud valgusest“ ja „täielikust tulede kustutamisest“.
10. KÕ korraldamise üksikasju asutasis.
11. KÕ korraldus maal.
12. Koostöö korraldamine asutuste ja RKÕ liidu vahel, eriti valiku teostamine asutuste KÕ juhtide leidmisel, samuti ametkonna kaasatõmbamine KÕ õppusest osavõtmiseks.
13. KÕ kirjanduse käsitlemine ja hankimine.
14. Filmide demonstreerimine KÕ alal.

j) Õppeabinõud.

Praktiliste õppetundide teostamiseks on kõigi KÕ koolide juures gaasivarjendid, kahjutule kustutamise harjutusmaja või selle puudusel vastav katusealune, gaasikamber ja õppepõrand. Riigi õhukaitse koolis ja maaõhukaitsegrupi koolides on ronimis- ja orienteerumisharjutusiks vastav kottpime ja gaasikindel maja, kus ronimise teekonna pikkus 75 m.

k) Rändkoolid.

Riigi KÕ liidu ellukutsumisega kerkis pävakorrale küsimus, kuidas kanda KÕ ideed laiemasse rahvahulgisse ja kuidas selgitada KÕ mõisteid kodanikele, kellele sellest uudsest üritusest polnud mingit arusaamist. Saavutada eesmärki ainult propaganda kaudu, peeti kahtlaseks. Kindlamat eesmärki loodeti saavutada kodanikele kiirkursuste korraldamisega, et tegeliku õppetööga äratada massides huvi asja vastu

Kes tappis?

Kriminaallühijutt

„Tulge kohe Cadogani tänavale nr. 22. Lord Rowland on tapetud!“

Selline oli teade, mille peainspektor Richard Carsoni teener oli jätnud tema poissmehekorterisse kirjutuslauale. Leidsime teate tagasitulekul „Ritzist“, kus olime einetanud.

Richard Carson, 42-aastane, pikk, tumedajuukseline, hästi rõivastatud ja moncklist kuni kingatallani kindel nagu kalju, ei sarnlenud hästi Scotland Yardi tavalise inspektori-tüübiga. Ta põlvnes iiri põlisest viski-valmistajate perekonnast, oli rikas ja tegeles kriminaalalal ainult puhtsportlikel põhimõtetel. Need asjaolud olidki temale võimaldanud palgata mind, tema endist ülikooli-kaaslast, enesele abiliseks.

„Tore kõmunumber õhtulehtedele!“

Need olid tema ainsad sõnad, kui veidi hiljem autos kihutasime Cadogani tänavas suunas. Asi kujunes huvitavaks seetõttu, et jällegi kord tõendas, kui äärmiselt tähtis on kuriteopaiga

Õpilastes huvi äratamiseks õhukaitse vastu on ka teisisse õppeaineisse põimitud õhukaitse mõisteid. Nii leidub sageli aritmeetika õpirahmatuis ülesandeid, mis on koostatud õhukaitse kohaselt. Ka maadeteaduse tundides käsitatakse KÕ küsimusi.

V. Kokkuvõtt.

Kui KÕ idee levitamise algul erilist rõhku pandi varjendite soetamise tarvidusele ja soovitati isegi maale ehitada loomade jaoks gaasi- ja killukindlad laudad ja tallid, siis õhukaitse küsimuse arenedes on nõuded sel alal jäänud vähemaks. Küsimus seisneb nimelt selles, et raudbetoonvarjendid ja -ruumid on väga kallid, nõuavad suuri summasid ja nad ei tasu end majanduslikult. Seepärast on asutud rohkem olemasolevate hoonete majakeldrite tugevdamisele selle arvestusega, et nende laed paneksid vastu hoone rusudele maja kokkuvarisemise korral ja et akendest ning ustest ei pääseks sisse sõjagaasi aare.

Ehitustehniliste nõuete vähenemise arvel on aga suuresti kasvanud nõuded väljaõppe alal. Kui RKÕ liitu kuulub praegu viiendik saksa rahvast, siis on liidu eesmärgiks seda arvu suurendada veerandile. Seni liidu liikmeist on välja õpetatud 5 miljonit hinge. Õppetöö käib kõige intensiivsemalt, mispärast väljaõpetatud kodanike arv kasvab iga päevaga. Pealeselle teostatavad väljaõpet koolid, politsei- ja sõjaväeasutused oma võimupiirkondades. Tööd jätkates nende intensiivsus on 3—4 aasta pärast suur % saksa rahvast KÕ alal ette valmistatud, peajasjalikult küll noorem generatsioon. Ro.

üksikasjaline ja põhjalik vaatlus. Selle abil on Scotland Yard sageli saavutanud rohkem kui Sherlock Holmes oma kõige keerulisemate trikkidega.

Lord Rowlandi maja oli kuulus oma hinnalisilt kunstiväärtusilt. Tavaliselt vanas hoones valitses rahu. Sel päeval aga oli seal kõik hoopis teisiti. 22. jaanuaril kell ½8 hommikul leiti lord Rowland tapetuna oma raamatukogus ja nüüd tekkis vanasse majja elu.

Juurdlust juhatas vanapoolne, hästi tuntud inspektor W. W. Heath, kes oli kutsunud Carsoni kohale selleks, et saada temalt luba otsustava sammu astumiseks.

„Tervist, Conolly,“ ütles Heath minule tagasihoidlikult, ütles sama, aga juba palju aupaklikumalt peainspektor Carsonile ja palus meid astuda kõrvalruumi. „Simpson!“ hüüdis ta kohkunud teenrile, „hoolitsege, et keegi meid ei segaks!“

Pikkamööda ja loogiliselt andis ta meile ülevaate sündmustikust.

„Lord Rowland oli, nagu te vist teate, 78-aastane. Ta oli Londoni rikkaimaid krundi omanikke, vaikne üksildane mees, kellel puudusid isegi poliitilised vastased. Tavaliselt ta elas siin koos oma teenritega, maalide ja kuldkaladega, aga eile õhtul ta korraldas suure lahkumise oma vennapojale, 38-aastasele kapten Leon Herveyle, kes on tema pärija ja peab sõitma Indiasse, oma rügemendi juurde. Kapten Hervey on, omavahel öeldes, elanud selles majas 8 päeva oma onu külalisena, koos oma 28-aastase naise Alice, sündinud Alice Rush, Lord Blemley kolmanda tütrega.“

Richard Carson noogutas.

„Tunnen mõlemaid. Kena ja lugupeetud paar!“

Inspektor ütles ainult: „Hm, isand Carson,“ ning jätkas:

„Kutsutuid oli üldse 28, kõik kapten Hervey lähemad sugulased või sõbrad ja kõik Londoni paremast seltskonnast. Viimne külaline lahkus kell ½1. Vana lord Rowland, kes kogu õhtu oli olnud hea tervise juures ja hiilgavas tujus, pidas vastu kuni viimse külalise lahkumiseni. Varsti pärast seda tõmbus tagasi ka abielupaar Hervey, kuna Lord Rowland jäi istuma raamatukokku ja palus teenrit tuua klaas viskit soodaga ja õhtulehed. See on kõik, mida kuuleme

temast, kuni kell ½8 hommikul üks toatüdrukust leiab ta tapetult.“

„Tapetult?“ küsis Carson.

„Jah. Politseiarst S. V. Derek, kelle kutsumise kohale, kinnitab, et surma põhjustasid kolm sügavat torkehaava rinnas, mis on tekitatud mingi pika terava riistaga, arvatavasti pistodaga. Et hajutada viimaseid kahtlusi, asusime otsima ja leidsimegi varsti pistoda lord Rowlandi terarelvade kogust, raamatukogu kamina kohalt. Pistoda oli kuivaks pühitud. Sõrmejäljed ja suurem osa verest olid kõrvaldatud, siiski leidis selle küljes veel küllalt verd, et vaidlematult pidada seda mõrvariistaks.

Maja paljudest alarm-seadiseist polnud ükski teotsenud, kuigi kõik olid parimas korras. Ei puudunud ka ükski väärtese. Oli selge, et mõrvariiks pidi olema üks majaelanikest, kellele selleks oli eriline põhjus.

Tundsin seepärast huvi kapten Hervey vastu. Teenijaskonna ülekuulamisel selgus äkki midagi hoopis sensatsioonilist. Lord Rowlandi kauaaegne teener, John Holborn avaldas, et kui tema kell 12.50 tahtis minna raamatukokku, et küsida, kas teda veel vajatakse, kostis ukse tagant erutatud inimeste hääli. Teenril polnud küll kavatsust kuulutada, aga taie ei sobinud sisse astuda teiste kõneluse ajal. Ta kuulis, kuidas kapten Hervey tegi etteheiteid onule seepärast, et onu polnud nõus andma temale 15.000 naela, nii et tal poleks olnud vajadust naist Indiassa kaasa võtta.

„Tead väga hästi, et ma ei tee seda enese pärast,“ oli kapten Hervey öelnud, „aga sealne ilmastu tapab mu naise.“

Vanamees oli aga järeleandmatu:

„Olen otsustanud, et pärid mu vara alles pärast minu surma, ma jään selle juurde kindlaks.“

„Pärin sinu vara alles pärast sinu surma!“ — oli kapten Hervey hüüdnud. „Jah, see ehk ei kestagi enam nii kaua, nagu usuvad seda teised ja sina, vana pimestatud ja kangekaelne mees!“

„Holborn on valmis vanduma, et sõnad kõlasisid just selliselt,“ ütles Heath. Jätkasin juurdlust. Hervey tunnistas, et oli öelnud kõik nii, nagu seda kuulis teener Holborn, aga eitas solvunult niisugust võimalust, nagu oleks ta pannud käe oma onu külge. „Ennustades temale peatset lõppu mõtlesin sõnadele, mis mulle oli öelnud tema usaldusarst,“ kinnitas Hervey.

Lasksin teda ära viia ja tegin paarile mehele korralduse otsida läbi tema tuba. Mehed tulid varsti tagasi selle taskurätikuga, mille tema tunnustab omaks. Nagu näete, pole see mitte ainult verine, vaid see on saanud veriseks pistoda kuivatamisel. Vaadake ise, härra pea-inspektor!“

Carson noogutas nõus olles ja ulatasin asjad tagasi inspektor Heathile.

„Pole kahtlust, et pistoda kuivatati just selle taskurätikuga,“ ütles Carson. „Kust leidsite selle?“

„Kapten Hervey voodi tagant, voodi ja seina vahelt... Pean vajaliseks teda vahistada ja lähemaks ülekuulamiseks viia politseijaoskonda, milleks palun teie nõusolekut.“

„Minu nõusolek on teil olemas, inspektor!“

„Täna, isand Carson!“

Samas kostis väljast müra. Noor heledajuukseline, väga ilus naine kiskus lahti ukse, sööstis mööda mõlemast seersandist ja viskus nuuksudes Carsoni ette.

„Oo, Dick, pead aitama meid. See on hirmus. Nad süüdistavad Leoni onu mõrvamises, sina ei usu ometi, et ta oleks saanud korda midagi nii vastikut?“

Tema tagant paistis kapten Hervey iseloomukindel, nüüd väga kahvatu sõdurinägu.

„Alice,“ ütles Carson, „pead võtma seda rahulikult. Praeguse süüdistusmaterjali juures ei või ükski vägi maailmas nõuda Leoni vabastamist. Töötan aga, et olgu tõe mis tahes, toon selle päevavalgele.“

Carson mõjus rahustavalt Alicele ja ka tema mehele, kes äraviimisel isegi suutis naeratada.

„Kas te ei tule ühes?“ küsis inspektor Heath imestunult. „Asi on ju täiesti selge.“

„Ei, inspektor Heath, jään veel siia ja vaatan veidi laipa.“

Küüru vajunud teener Holborn juhatas meid raamatukokku. Ma ei kirjelda lähemalt vana lordi, sest ta laip ei pakkunud ilusat pilti. Richard Carson põlvitas laiba kõrval ja alustas vaatlust, mida Scotland Yardis nüüd nimetatakse Carsoni-vaatluseks. Kõige tühisemadki pisi-asjad ei jäänud tähele panemata.

Vahepeal ta esitas Holbornile mõne küsimuse.

„Herveyd on vist lasteta?“

„Jah, sir.“

„Aga kui Hervey nüüd selle eest puuakse, kes pärib siis vara ja tiitli?“

„Minu surnud peremehe onupoeg, Lord Trevesdale.“

„Vana mees, kas pole nii, Holborn?“

„73-aastane.“

„Ja rikas?“

„Mitmekordne miljonär. Tsemenditööstur.“

„Täna, Holborn.“

Ta kummardus veel sügavamalt laiba kohale ja hakkas vaevaliselt vabastama kitsast targeldatud kraed.

„Milline oli härra kraenumber, Holborn?“

„Viimased kümme aastat 42. Lord ei armastanud kitsaid kraesid.“

„Ja kas ta kandis alati sama firma omi?“

„Jah. Tema kraed valmistati kõik Jamesoni juures, Bond tänaval.“

„Täna, Holborn.“

Ta tõusis kraed käes hoides, heitis sellele kiire pilgu ja astus telefoni juurde.

„Siin peainspektor Carson Vine'i tänaval... Palun ühendage mind inspektor Heathiga. Kas inspektor Heath? Mis, kuulake parajasti üle? Katkestage kohe. Hoolitsege, et 20 minuti pärast oleks minu käsutuses 20 teie parimat meest. Ja muretsege kohale eelmise õhtu külalised. Nad olgu Cadogani tänaval kell ½8. Kapten Hervey olgu ka nende hulgas.“

Astudes koos peainspektor Carsoniga õhtul kell pool kaheksa suurde salongi Cadogani tänaval, leidsime seal eest hiilgava seltskonna. Inspektor Heath oli teinud hästi oma töö ja muretsenud kohale kõik eelmise õhtu külalised. Meeleolu oli mõistetavalt veidi rusutud, sest seal istus üks nende hulgas, keda kahtlustati mõrvas. Teiste hulgas paistis välja kaks politseiseersanti. Ilusa proua Alice silmad olid punaseks nutetud.

Richard Carson astus koosviibijate keskele.

„Olen peainspektor Richard Carson Scotland Yardist,“ tutvustas ta ennast. „Kas tohin küsida, kes siinoliijaist on kolonel Gordon de Vere?“

„Mina olen see,“ vastas 50-aastane elegantne, veidi liig vereüllase näoga härra ja jäi ootavalt ja imestavalt seisma.

Ma ei tunne ühtki inimest, kes liiguks Carsoni kiirusega. Enne, kui kolonel de Vere veel õieti vastatagi jõudis, oli Carson juba tema juures ja pani ta käed raudu.

„Süüdistan teid Lord Rowlandi tapmises...“, alustas ta ja pomises siis kiiresti tavalise vahistamise vormeli. Seejärel ta ütles inspektor Heathile, kes seisis nagu taevast kukkunud:

„Võite nüüd vabastada kapten Hervey.“

Kolonel de Vere oli suutnud koguda ennast.

„Mis see tähendab!“ hüüdis ta. „See häbematus läheb teile kalliks! Kuidas julgete süüdistada mind mõrvas?“

Richard Carson kehtas õlgu:

„Kui teie ei tapnud Lord Rowlandi, kuidas on siis võimalik, et tal oli kaelas teie krae ja et tal rinnus oli kolm pistoda haava?“

Näis, nagu poleks de Vere suutnud uskuda oma kõrvu. Ta kohkunud ilme reetis süüdiolukut nii selgesti, et seersandid tema äraviimiseks õieti ei oodanudki Richard Carsoni korraldust.

Peainspektor kuulas naeratades kapten Hervey ja tema naise tänuavaldusi ning pöördus siis minu poole:

„Kas me ei kutsuks uue lady ja lord Rowlandi vaikselt lõunasöögile, ütleme näiteks Scotts Grilli? Olen väga näljane. Kutsume ühes ka inspektor Heathi, et võiksite temaga seal ära leppida?“

Hiljem, söögilaua taga, jutustas Carson:

„Laiba vaatlusel üllatas mind, et vana südamehaige mees kandis kraed, mis oli sooninud talle kaela sisse. Kui kuulsin teenrilt, et Lord Rowland tellis kõik kraed Jamesoni firmalt ja et tema kraenumber oli 42, laiba kaelas aga oli tavaline Austin Reid number 40, oli asi pooleldi selge. Mõrvarile oli juhtunud niisugune vastik asi, et tema kraele oli sattunud verd, kuna laiba krae oli puhas. Kiiresti võttis ta puhta krae laiba kaelast ja pani talle, kuigi suure vaevaga, kaela oma, verrega määritud krae. Õnneks oli krae juba käinud pesus, ja selle siseküljel leidis pesumaja märk. Lähtusin, samuti nagu inspektor Heath, seisukohast, et mõrvariks võis olla ainult Lord Rowlandile lähedalseisev isik, kes elas aristokraatse Mayfairi linnaosas. Oleksin võinud ametnike abil lasta silmitseda lähemalt eilsete külaliste kraesid, aga see oleks võinud hoiatada mõrvarit. Eelistasin lasta kahekümmel ametnikul tuhnida veidi Mayfairi linnaosa pesumajas ja varsti nad leidsidki asutuse, kus oli pestud mõrvari krae. Oli lihtne asi teada saada, et krae omanikuks oli kolonel de Vere. Kuriteo motiivid on vägagi selged. De Vere'il on rohkesti võlgu ja lisaks neile veel auvõlg, mille tasumine käib temale üle jõe. Kapten Hervey hukkamine mõrvarina oleks kõrvaldanud teelt kõige kardetavama kaaspärija. Teine pärija, lord Trevesdale oma 73 aastaga poleks enam niikuinii saanud olla takistuseks kuigi kaua. Pärast tema surma oleks De Vere pärinud terve vara. Kuna häireaparaadid ei teotsenud, siis de Vere arvatavasti ainult teeskles, nagu oleks ta lahkunud siit koos teistega, tegelikult aga peitis enese kuhugi, saatis korda mõrva, katkestas siis häirejuhtmed kell viis hommikul ja väljus.“

„Ma ei mõista ainult üht, kuidas suutis ta panna minu voodi taha tolle verise taskuräti?“

„See on väga lihtne. Tema käsi raudu panes nägin, et tal vasakul randmel oli plaastriga kaetud haav. Teie taskuräti ta arvatavasti lihtsalt varastas. Õhtul ta hiilis raamatukokku, võttis seinalt pistoda, torkas sellega enesele randmesse ja kuivatas siis vere teie taskurätiga. Muidugi ei valmistanud talle hiljem erilisi raskusi tähelepanematult teie tuppa pääseda, kus ta siis peitis verise rätiku teie voodi taha. Kolonel de Vere tegi oma töö väga osavasti, aga nagu kõigil kurjategijail, nii oli ka temal oma komistuskivi, milleks kujunes krae number 40.“

Politsei pühitses Vabariigi 20. aastapäeva

Nagu Politseikooli komissari Tiisväli sõnavõtust kuulsime, oli mõtte algatajaks kooli direktor Mets. Uskusimegi seda, kuid ometi ei suutnud me hoopiski ükskõikseks jääda väljast kuulduvaile kurjade keelte sosistustele, et mõtte pärisalgatajaks olnud kogu pedagoogiline personaal, kes oma suurimaks kurvastuseks pidanud konstateerima, et kuuekuine teoreetiline käitumisõpetus (juurde arvatud ka kõik kõrvalained, nagu näit. tantsukursused, lauakombed jne. jne.) oleks vajanud ilmtingimata vähemalt ainustki praktilist õppetundi. Ja et kasvandikud isegi lootsid praktilisest õppetunnist rohkem tulemusi, ilmnes kas või sellestki, et juba nädalapäevi enne oodatud 23-dat veebruari eranditult kõigil tulevasil politsei-ohvitserel (ja mõni kraad kõrgemalgi...) ainustki vaba minutit ei leidunud. Kui saidki mõnel mehel kinni haarata vormikuu nõobist, siis tehti ette asjalik nagu ja seletati kiiruga, et vabanda väga, aga noh, saad aru, meil tuleb ball — ja dekoreerimine — ah!... Et ole aga meheks ja ära raiska me kallist aega.

Ega ei julgenudki siis palju enam küsida, vaid oodati vaikeses harduses tähtpäeva lähene mist...

Loorberipuude vänge lõhn lõi tulijaile juba all trepiotsal vastu. Klassiruumesse jõudes ei tahtnud uskuda oma silmi. Vahetoa pörandale oli asetatud trüübuline pörandalinik, tulede kiirgav valgus oli leevendatud siniste, roheliste ja kollaste paberitega. Tantsusaaliks reserveeritud klassiruum oli hoopis hämar (targad dekoreerijad!). Kõik suure vaeva nägijad ise kõndisid tähtsate nägudega ringi. Pilgud, mis peatusid heleroosadel, sinistel ja lillelistel „unelmatel“, ütlesid küllaltki selgesti, et noh, kas ma ei öelnud... või mis?

Nood sinisilmsed õrnvärvilised „unelmad“ aga sosistasid omavahel, et miks need mehed küll nii meeeldi tolle teise majakorra kitsasse eestuppa kipuvad? Uuriti ja uuriti, lõppeks see selguski! Ah — piinlik kirjutada — aga seal seinal rippus ju peegel! Ja andestatagu selline märkus lahkelt, kui omatakse esmakordselt uus vorm. Teate, nüisugune diagonaaltoimne, natuke toonilt heledam kui kordnikul... ja ... kuldnoõbid. Või saame siis pahaks panna toleleegi lokispäisele, kes aknanurka peidetult otsis taskust papitükile kinnitatud konstaabli õlaku-kupud ja neid silmitses — „silmsis vaid igatsusmeri“!

Peo ametlik algus saabus koos kooli direktoriga. Tutvunud kõigi külla toodud daamidega, siirduti dekoratiivsete veini ja puuviljadega kaetud laudade juurde. Peokõne pidas direktor Mets, mainides tõelist koosviibimise põhjust ning meenutades omi mälestusi aegadest, mil iseseisev vabariik oli kõigil eestlasil vaid südamesse peidetud tuleks — ja kuidas siis korruga nood peidetud tulukesed ühinesid ühiseks suureks võimsaks leegiks, mis põletas teelt kõik takistused. Härra direktori isiklikud elamused vabariigi sünnivaludest olid uudiseks nii mõneleki kuu-

Allkonstaabel A. Helbma

13. veebruaril s. a. suri äkilise südamehaiguse tagajärjel Raudteede Prefektuuri Tallinna jaoskonna allkonstaabel August Helbma (Helberg), sünd. 20. veebruaril 1885. a.

Kadunu oli vanimaid teenijaid politseiperes. 19. aprillil 1920. a. astus ta kordnikuna raudteepolitsei teenistusse. Hoolsa ja edasipüüdliku teenistuse eest nimetati ta 1921. a. vanemkordnikuks ja hiljem allkonstaabliks. Sageli oli pikemat aega konstaabli kohustetäitja. Võttis osa vabadussõjast, teenides 3. jalaväe polgus. Omas Eesti vabadussõja mälestusmärgi ja Vaasa V järgu medali.

Kadunu maamulda sängitamine toimus 19. veebruaril kodukohas Suure-Jaani kalmistul.

P.

lajale, ning kõneleja sümpaatsus tõusis haripunktini hetkel, mil ei unustatud isegi noid „roosasid ja lillelisi unelmaid“, kes pidid omalt poolt täitma kõik tolle ilusa ja hella, mis jääb puudu politseiteenistuse reaalses karmuses...

Teenitud kiitus jagati samuti ettekannete täitjatele. Öieti olid nood ettekanded vististi määratud veel laiemailegi hulgile, kuna esinemised toimusid kõik „Orient“-karbist, traaditükist ja sidumisnööri konstrueeritud mikrofonis ees. Ja ega polekski paha olnud, kui laiema hulga jaoks oleksid teadnud, et dopeltkvarteti esitusel — „õige õnn ei asu all — vaid on taevas üleval“ — ja et omnibus olevat vaid neljal rattal liikuv kast, mis tavaliselt punasevärviline, aga jaanuarikülmade tõttu mõnel pool ka siniseks muutunud...

Sis veel... too kuuldemäng stseeniga koltusaalist. Tahtmatult mõtlesin, et kuidas küll armas jumal mõnikord sugupoolte määramisega võib eksida! Nood naisosalised ei jäänud maha üheski helitoonis tõelisest primadonnast.

Pärast tervitusi Vabariigi algava aasta puhul siirduti jälle ei-ialgi-tüütavale tantsupörandale. Tühi jutt, et polnud kasu kõigist noist kuid kestnud õppu-

L. Kaasiku
10 a.
teenistusjuubel

6. märtsil s. a. pühitses Tallinna-Harju Kriminaalkomissariaadi kantseleiametnik Ludmilla Kaasik (sünd. Ein) 10 a. teenistusjuubelit.

L. Kaasik sündis 8. veebruaril 1909. a. Tallinnas. Üldhariduse omandas Tallinna Linna 1. Tütarlaste Gümnaasiumis, mille lõpetas 1927. a. kevadel. On õnnelikus abielus 25. maist 1935. a. alates.

6. märtsil 1928. a. astus L. Kaasik kantseleiametnikuna teenistusse Tallinna-Harju Kriminaalpolitseisse, kus teenib praegugi.

Teenistuses tuntakse teda tubli ja väsimatu tööinimesena, kes oma lahkuse, sõbralikkuse ja vastutulelikkusega on võitnud kaasametnike lugupidamise.

Komissari ja kaasametnike poolt peeti juubilarile meelepärase kingituse ja meeldiva kingiga.

Soovime juubilarile palju õnne ja edu edaspidiseks edasiteotsemiseks politseiperes.

Tartu politseiametnike maleturniir

15. veebruaril s. a. lõppes Tartu Politseiametnike Kogu liikmete vaheline maleturniir, mille korraldajaks oli Kogu Kultuurseksioon. Turniir algas juba möödunud aasta detsembrikuus. Kuna turniir oli eesmärgilt, siis osavõtjaid klassidesse ei liigitatud.

Turniiri lõpetasid 11 osavõtjat ja tagajärjed kujunesid järgmisiks:

1. koht konstaabel E. Tanel'il 10 punktiga (seega ilma ühegi miinuspunktita); 2., 3., 4. ja 5. kohale tulid konst. A. Suik, van.-kordn. A. Lepik, kordnikud E. Juhandi ja J. Rimmel igaüks 6 punktiga, 6. ja 7. kohale allkonst. E. Talvar ja kordn. Ed. Lilla kumbki 5 punktiga.

Kultuurseksiooni juhatusel on kavatsus käesoleva aasta septembri- või oktoobrikuus alata uue turniiriga, Kogu 1938. a. malemeistri nimele, ja ühtlasi anda esikohtadele tulnuile auhindu.

sist (loetagu algust) — poisid tantsisid kui noored jumalad: pead püsti, seljad sirged ning käed kõigi reeglite kohaselt daamide ahtakeste pihakeste ümber. Ja daamid — jah, oleks olnud kui jõuludest peatuma jäänud küünlatulekesed kõrgis nois siniseis, pruunes ja halles silmapaares. Kui eksiski mõne vallatuma pilk hetkeks komissari olakuile või ühele — kes veel kõrgem — siis tantsupartneri tugevam pihahaare tõi vallatud mõtted taas tagasi lihtsale kullavärvilisele paelale ümber olaku...

Millal peo ametlik lõpp tuli — kes seda küll veel mäletab... A—o.

Vanem-assistent

Johan Tatsi

30 a. teenistusjuubel

3. märtsil s. a. pühitses Tallinna-Harju Kriminaalpolitsei van.-assistent Johan Tatsi 30-aastase politseiteenistuse juubelit.

J. Tats sündis 12. juulil 1883. a. Mulgimaal Abjas talupidaja pojana. Hariduse omandas Abja kihelkonnakoolis ja Moskva õpperingkonnas. Vabanenud sõjaväeteenistusest, alustas J. Tats politseiteenistust 3. märtsil 1908. a. Moskva kriminaalpolitseis, kus teenis kuni enamlaste võimule tulekuni. Enamlaste võimule pääsemisel J. Tats kannatas tagakiusamise all ja vangistati Moskva tseka poolt. Siiski õnnestus J. Tatsil 1920. a. pääseda kodumaale ja ta määrati vanem-assistentina teenistusse Narva Kriminaalpolitsei koosseisu. Narvast siirdus J. Tats 1. juulil 1921. a. teenistusse Tallinna Kriminaalpolitseisse, kus teenib praegugi van.-assistentina.

Juubilar on raske politseiteenistuse kõrval võtnud jõudumööda osa ka seltskondlikust elust ja spordist, olles muu seas veel mõni aasta tagasi osavaimaid laskureid kriminaalpolitsei peres ja kaitseliidu ridades. Kaitseliitlasena kuulub J. Tats Tallinna Põhja Malevkonna perre.

Kolleegid hindavad teda kui eeskujulikkude kaasametnikku ja kui head sõpra. Ka ülemuse poolt on J. Tatsi politseiteenistust korduvalt hinnatud kiitusega ja rahalise autasuga.

Eesti riigikaitse töö tunnuseks annetati käesoleval aastal J. Tatsile V klassi kotkarist.

Komissari ja kaasametnike poolt peeti juubilarile meelepärase kingituse ja meeldiva kingiga.

Soovime juubilarile palju õnne ja edu edaspidiseks.

Viljandi Politseiametnike Kogu tegevusest 1937. aastal

Suurem osa Kogu tegevusest oli pühendatud Kogu liikmete kehalise kasvatuse arendamisele, mida tõendab Kogu poolt korraldatud rohkearvuline võistluste seeria. On püütud ka kergendada ametnike majanduslikku olukorda odavaprotsendilise laenu võimaldamisega Kogu abiandmise kassast. On võetud osa seltskondlikest üritustest ja pole unustatud ka kodukaunistamist.

Aasta kestel on peetud üks korraline üldkoosolek, 10 juhatuse ja 2 revisjonikomisjoni koosolekut.

Aasta algul oli tegevliikmeid 77. Aasta kestel tuli juurde 13 ja lahkus 9. 1-ks jaan. 1938. a. oli tegevliikmeid 81, toetajaid liikmeid 12. On võetud üle endiselt Viljandi Politseiametnike Kogult selle likvideerimise puhul kassa saldo Kr. 242,79 ja abiandmise kassa sissemaksud Kr. 1.810,50, millest laenudena Kr. 1.060 ja sularahas Kr. 750,50. Varasid on võetud üle Kr. 791,90 väärtuses.

Ametnike kehalise kasvatuse arendamiseks on Politseihoone juures oleval maa-alal korraldatud rakendusvõimlemise väli ühes vajalike võimlemisvahenditega ja võrkpalli-väli, mille äärde on istutatud elupuu-tara. Võimlemisabinõud on seatud üles Kogu liikmete eneste poolt. Samuti suurem osa platsi korraldamistööst on tehtud oma jõul. Ostuteel on soetatud vaid tarvisminev materjal.

Kodukaunistamise mõttes on muretsetud Politseihoone treppidele ja rõdule suvel nägusad lillekastid lilledega.

Politsei 19. aastapäeva puhul korraldati 13. nov. 1937. a. kontsert-ball „Koidu“ seltsi saalis, mis leidis sooja osavõttu. Samal päeval korraldati ka loterii.

18. dets. 1937. a. korraldati jõulupuu Kogu liikmeile ja nende perekondadele.

Kogu liikmeskonna lasketaseme tõstmiseks on soetatud õppevahendeid.

Võistlusi on korraldatud:

a) 21. veebr. 1937. a. Viljandis 10 km. individuaal-patrullsuusatamises.

b) 9. mail 1937. a. Viljandis meeskondade vahelised 5 km. murdmaavõistlused, milledest võtsid osa prefektuuri piirkonnas asuvad üksused kolmeliikmeliste meeskondadega.

c) 11. ja 12. juulil 1937. a. olid Viljandi staadionil katsevõistlused teenistusiseloومuga kuuevõistlusiks.

d) 24. ja 25. juulil 1937. a. võttis osa kahe meeskonnaga Pärnu Politseiametnike Kogu poolt Pärnus korraldatud kuuevõistlusist.

e) 12. aug. 1937. a. olid omavahelised kergejõustiku ja teenistusiseloومuga võistlused ja ujumisvõistlused.

f) Üleriigilisel politsei spordivõistlusil 3.—5. sept. 1937. a. Tallinnas võistlesid Kogu liikmed koos Pärnu Politseiametnike Kogu liikmetega teenistusosalases kuuevõistluses ja individuaalaladel kergejõustikus ja ujumises.

Intensiivselt on teotsenud abiandmise kassa. Ülevõtmisel endiselt Kogult on kassa isiklike arvete seis Kr. 1.810,50. Aasta kestel on sissemaksud summad suurenenud Kr. 1.722,50 võrra. Laenu on antud Kr. 6.760 suuruses summas. Aasta lõpul oli sissemaksud summade seis Kr. 3.278, millest sularahas Kr. 638 ja laenudes Kr. 2.640.

Komissar Aleks. Soond

15 aastat raudteepolitsei teenistuses

Komissar Aleksander Soond sündis 20. juunil 1900. a. Lõpetas politehnilise instituudi. Raudteepolitsei teenistusse astus rajooniülemana 15. märtsil 1923. a., määrati jaoskonnaülemana abi kt. 16. mail 1923. a. ja kinnitati jaoskonnaülemana abiks 1. oktoobril 1923. a. Nimetati komissari õigustega abikomissariks Narva 1. jaanuaril 1926. a. ja hiljem komissariks. Raudteepolitsei Valga jaoskonna komissari kohale asus 1. juunil 1934. a.

Komissar A. Soond on võitnud üldise lugupidamise oma õiglase ja siira suhtumisega nii teenistuses kui väljaspool teenistust.

Soovime juubilarile palju õnne edaspidises teenistuses.

Konstaabel Villu Kivisalu

10 aastat politseiteenistuses

Tartu linna 1. politseijaoskonna konstaablil Villu Kivisalul täitus 10. märtsil s. a. 10 aastat politseiteenistuses.

V. Kivisalu sündis 27. novembril 1905. a. Rõngu vallas kooliõpetaja pojana. Alghariduse omandas isalt ja hiljem õppis Tartu Ühis-Kommertsgümnaasiumis, mille lõpetas 1926. a. Politseikooli kõrgema klassi lõpetas 1929. a., mil määrati teenistusse Tallinna konstaabliks, kust kaks aastat hiljem siirdus Tartu linna 1. politseijaoskonda, kus teenib tänaseni.

Peale otseste ametiülesannete täitmise on juubilar tegev Tartu Politseiametnike Kogu orkestri selle asutamisest saadik ja Kaitseliidu Tartu Maleva Suurtükiväe divisjonis.

Juubilarile soovime palju õnne ja edu raske politseiteenistuse jätkamiseks.

Krim.-assistent

V. Liinve

10 a.

teenistusjuubel

10. märtsil s. a. pühitses Tallinna-Harju kriminaalassistent Voldemar Liinve 10 aasta teenistusjuubelit.

Assistent Voldemar Liinve sündis 21. novembril 1907. a. Virumaal Paasvere vallas. Üldhariduse omandas ta Väike-Maarja Ühisgümnaasiumis. Politseiteenistusse astus V. Liinve kordnikuna 10. märtsil 1928. a. Tallinna 2. politseijaoskonda. 10. septembril samal aastal siirdus politseikooli kõrgemasse klassi, mille lõpetas 11. märtsil 1929. a. ja jätkas teenistust Tallinna-Harju Kriminaalpolitseis, kus teenib praegugi assistendina.

Soovime juubilarile palju õnne ja edu edaspidises teenistuses.

Viljandi Politseiametnike Kogu üldkoosolek

Koosolekut juhatas esimehe määramisel politseikomissar. Koosolekut võttis osa 37 tegevliiget. Vastu võeti ühelhäälel 1937. a. kassaaruanne tasakaalus Kr. 1.741,56, mis lõppes Kr. 608,78 ülejäägiga ja abiandmise kassa aruanne tasakaalus Kr. 7.653 ja Kogu tegevusaruanne.

Järgmisena võeti vastu ühelhäälel 1938. a. tegevuskava ja eelarve tasakaalus Kr. 1.600.

Eelarves esinevad järgmised kulud: spordiala arendamiseks Kr. 537, laskeala arendamiseks Kr. 270, kultuuriala korraldamiseks Kr. 400, mitmesugusteks kuludeks Kr. 200, esinduskuludeks Kr. 100, ettenähtamatuiks kuludeks Kr. 93.

Tegevuskavas on: 1) spordi arendamise alal: murdmaa võistluste, ujumisvõistluste, teenistusiseloomuga, kergejõustiku võistluste ja võrkpalli võistluste korraldamine; rakendusvõimlemise, kergejõustiku ja ujumise harjutuste korraldamine; suusatamisspordi arendamiseks loengute ja harjutuste korraldamine ja abinõude muretsemine; jahipidamise võimaldamiseks maa-ala hankimine jahipiirkonna moodustamiseks; sõude- ja spordi võimaldamiseks paadi muretsemine.

2) Laskeala arendamise alal: laskevõistluste korraldamine, täpsuspüsside ja laskemoona muretsemine laskeharjutusiks.

3) Kultuurialal on ette nähtud: kursuste ja loengute korraldamine, peo, loterii, jõulupuu ja ekskursionsiooni korraldamine ja kirjanduse soetamine.

Kogu esimeheks on põhikirja järgi prefekt J. Vares. Abiesimeheks valiti kriminaalkomissar T. V. Kaup, juhatusliikmed pol.-komissar A. Sarap, sekretär J. Koorits ja konst. A. Voltre valiti tagasi, samuti valiti tagasi juhatusliikmete kandidaadid van.-ass. J. Koik, konst. H. Jams ja allkonst. J. Nõmm.

Revisjonikomisjon valiti endises koosseisus tagasi.

Kogu esindajaks Politseiam. Keskkogusse valiti kriminaalkomissar T.-V. Kaup.

Sektsioonide juhatuste liikmeiks valiti: Laskeala Sektsiooni — abikom. E. Paala, krim.-van.-ass. J. Koik ja konstaabel A. Avasoo; Kehakasvatusalala Sektsiooni — ass. E. Tali, konst. A. Voltre, konst. Kaarsoo, konst. A. Sooveere ja asjaajaja K. Puskar ja Kultuurisektsiooni — van.-ass. J. Koik, konst. A. Voltre ja asjaajaja K. Puskar.

Kogu toetajate liikmete liikmemaksuks 1938. a. määrati Kr. 2.

Kogu juures teotseva abiandmise kassa fondi sissemaks määrati: liikmeile palgaastmes kuni konstaablini 1 kr., konst. kuni komissarini 2 kr. ja komissaridele ja kõrgemaile ametnikele 3 kr. kuus.

Abiandmise kassast antavate laenude protsendiks määrati 0,3 prots. kuus.

Otsustati esineda sooviavaldusega, et Viljandi politseiametnike poolt 1929. a. kokkupandud summadega ostetud raadioaparaat ühes sisseseadega, mis võetud riigi arvele, antaks Kogule üle.

MOODNE VÄLJAPRESSIMIS- TEHNIKA

Ilusal suvehommikul leidis Saksamaal Giesseni lähedal elutsev raamatukaupmees S. oma aiast taskurätikusse köidetud kirjatuvi. Taskurätikule oli kinnitatud sedel pealkirjaga: „Tähelepanu! Kirjatuvi! Enne lugeda, siis tuvi lendu lasta!“

Taskurätik eemaldatud, leiti tuvi rinnalt 6×6 sm suurune kotike, mis kummipaeltega oli seotud linnu kaela nii, et see lendamist ei takistanud. Kotikesest tuli päevavalgele S. nimele adresseeritud kiri, milles seisis, et kirjasaatja ühes oma naise ja väikeste lastega kannatavat äärmist puudust ning olevat sunnitud oma elu lõpetama, kui kustki ei tule rutulist abi. Seepärast S. võiks panna tuvi kaelakotti 50 marka ja lasta tuvi jälle lendu. Vastasel korral võetavat S. surma kaasa.

S. informeeris asjast kriminaalpolitseid, kes kohe tegevusse astus. Kõigepealt võeti tuvi kaelas olev kotike asitõendiks. Nüüd valmistati võimalikult täpne kotikese teisend ja seoti see tuville uuesti kaela ühes kirjaga, et nõutud summa pannakse teatavasse kohta, kust nõudja selle järgmiste päevade sees võib ära viia. Edasi oli tähtis tuvi ära märkida, et oleks võimalik teda teiste hulgast taastunda. Selleks kinnitati talle sulgede alla tilluke metallklamber.

Politsei edasine teotsemine nõudis veelgi hoolamat kaalutlemist, kuna umbes 8 km raadiusega

ümbruses teati olevat umbes 3000 kirjatuvi, mistõttu väljapressija tuvipuuri otsimine polnud sugugi kerge. Mõninga kaalutluse järele osutus otstarbekohaseks otsida kogu ümbruskonnas kõrgendikke ja muid kõrgemaid kohti, kuhu paigutada postid tuvilennu jälgimiseks. Ühtlasi kutsuti appi kogu ümbruskonna politseiametnikud. Kokkutulnud ametnikud, võrrelnud oma ajanäitajad, asusid postidele, olles varustatud pikksilmadega. Tuvi lendulaskmise ajaks oli määratud kel 19.00. Et tuvi võimalikult peatumatult tõttaks oma puuri poole, ei antud talle enne lendulaskmist toitu. Lendu pääsenud tuvi võttis otsejoones suuna G. aleviku poole ning teda oli kogu aja võimalik hästi jälgida, kuni ta G. aleviku kohta jõudes mingi heleda tagapõhja vastu silmist kadus. Postid kogunesid nüüd kokkulepitud kohta, et seal jälitamist jätkata. G. alevikule kõige lähemal seisnud post oli ligikaudselt märkinud heleda punkti asukoha, mille varju tuvi kadus. Alevikku minnes leiti, et märgitud kohal asus valgeks lubjatud viiluga maja, ning varsti avastati ka samas viilus tuviauuk. Maja pööning otsiti otsekohe läbi ning leiti seal märgitud tuvi. Tuvi omaniku kindlakstegemine polnud nüüd enam raske. Selleks osutus samas majas elutseva juustumeistri poeg, kes pärast puiklemist kogu loo üles tunnistas. Noormees, kes muide polnudki abielus, teenis kuus peale korteri ja toidu veel 65 marka rahapalka ja ei tunnud seega mingit puudust. Ta vaid oli tahtnud hankida kirjeldatud viisil raha uue ülikonna ostuks.

Mõrvarit jälitamas

Määratu tähtsusega ja suureks abiks politseile kuritegude avastamisel ja mõrvarite tabamisel on igasuguste salaurgaste sagedane kontrollimine ja seal viibivate isikute tähelepanemine ja nende täpne vaatlemine.

Sellest piltlik näide Rakverest:

28. jaanuaril s. a. kontrollis kriminaalpolitsei järjekordselt kahtlasi kohti ja salaurkaid. Ühes sarnases paigas leidis kriminaalassistent avalike naistega napsitamas kaks temale tundmatut meest, kellede kohta selgusele jõudis, et need on Kiviõli töölisel Voldemar Innus ja Ivan Kasaritski. Assistent pani meeste tundemärke hästi tähele ja et nende järgi tarvidus puudus, jäid nad edasi lõbutsema, kuna ametnik jätkas oma teekonda. Samal ringkäigul tabati pikemat aega tagaotsitav kurjategija ja selgitati teise otsitava asupaik.

1. veebruaril teatas Sõmeru vallas elutsev Anna Vilu, et eelmise päeva lõunaajal on tulnud nende tallu tundmatu noormees, kellel olnud

seljas hall jopp ja jalas kollased säärikud, ja palunud süüa, mida talle ka antud. Pärast sööki mees lahkunud. Öhtul on tulnud sama mees tagasi ja palunud öömaja. Et talus elavad ainult kaks vanainimest, pole nad julgenud võõrast ööbima jätta ja palunud teda lahkuda. Mees aga haaranud seinä äärest kepi ja hakanud sellega hoope jagama Anna ja Juhan Vilule. Anna Vilu, kellel purustatud ninaluu ja pea vigastatud, kukkunud meelemärkuseta maha, kuna Juhan Vilu ukse poole rabelenud ja hakanud appi karjuma. Et samal ajal teed mööda liikunud palgivedajaid, põgenenud võõras mees, ilma et midagi oleks saanud kaasa võtta.

Et Vilude poolt kirjeldatud mehe tundemärgid ühtusid eelmisel nädalal salaurkas nähtud mehe tunnustega, alustas kriminaalpolitsei selle isiku kohta lähemate andmete kogumist ja võttis ühenduse Kiviõli konstaabluga. Konstaabel teatas, et Innus tõesti on Kiviõli tööline, kuid puudub juba kaks nädalat töölt. Ühtlasi teatas konstaabel, et Püssi vallas on leitud tapetult keegi üksik taluperemees ja et Innust olevat ka seal ümbruses nähtud liikumas.

Rakveres korraldatud haarangul tabati tundemärkide järgi Voldemar Innus, kes tunnistas, et 26. jaanuaril s. a. on tema tapnud kirvega Püssi vallas üksildase taluperemehe Aleksander Mällase, kelle laiba lükanud keldrisse ja toast röövinnud 320 krooni raha ja 50 rubla vene kul-

Mõrvar Voldemar Innus.

da. Lukustanud ukse, visanud ta võtme lumme ja läinud siis Püssi jaama juures asuvasse restorani. Seal kohanud kolme tuttavat, kelledega koos sõitnud Rakverre, kus raha maha pummeldanud. Samuti võttis Innus õigeks ka Viludele raskete kehavigastuste tekitamise. Et Innusel tabamisel polnud sentigi raha, näib tõenäone olevat, et ta ka Vilude juurde tungis röövimise sihiga, kuid oli sunnitud põgenema appihüüete ja möödasõitvate palgivedajate tõttu.

Tabamisel oli Innus näljane ja pärast söömist kriminaalpolitseis avaldas headmeelt enese tabamise puhul, midu oleks tema kahtlemata veel samal ööl toime pannud uue mõrva.

Meister-meeskond võrk- ja korvpallimängus 1938.

Tallinna Politseiametnike Kogu tegevuspiirkonnas asuvate politseiüksuste vahelised võistlused võrk- ja korvpalli- mängus.

Poliitilise Politsei meeskonna tüse esinemine

Alates 19. novembrist m. a. kuni käesoleva aasta 27. jaanuarini korraldati võistlused võrk- ja korvpallimängus T. P. K. tegevuspiirkonnas asuvate politseiüksuste vahel. Nimetatud võistluste viimased mängud — finaaliid peeti 27. jaanuaril käesoleval aastal Kaitseliidu võimlas.

Favoriidiks peetud Tallinna Poliitilise Politsei võrk- ja korvpallimeeskond, tehes au üldsuse arvamusel, võitis võrkpallis kaasfinalisti Tallinna-Harju prefekti kantselei meeskonna tugevalt 2:0 (15:4 ja 15:6). Korvpalli finaalis võitis Tallinna Poliitilise Politsei meeskond 2. jaoskonna meeskonna 40:21. Alguses tasavägine mäng, kerge ülekaaluga 2. jaoskonna meeskonna kasuks, muutus teisel poolajal täielikuks Poliitilise Politsei võidukäiguks. Seega omandas Tallinna Poliitiline Politsei esmakordselt ameerika eestlaste auhinna võrkpallis ja samuti endise Tallinna Politsei Spordiringi auhinna korvpallis.

Nimetatud auhindu — karikaid — tuleb võitjal kaitseda kolm korda järjest või viis korda vaheldumisi jäävalt omandamiseks. Tallinna Poliitilise Politsei võrk- ja korvpalli meeskondade nimel võistlesid: Altosaar, Mikson, Kaasik, Normet, Eelmaa, Järvits, Kuuskme ja Poom.

Teisele kohale võrkpallis tuli Tallinna-Harju prefekti kantselei meeskond, koosseisus: Matsalu, Käo, Parbo, Särak, Alfred Hütt ja August Hütt. Kolmandale kohale tuli 4.

jaoskonna meeskond ja neljandale kohale Nõmme jaoskonna meeskond.

Korvpallis saavutas teise koha 2. jaoskonna meeskond, koosseisus: Sarnit, Alba, Prööm, Okk, Silla. Kolmanda koha omandas Tallinna-Harju prefekti kantselei meeskond, kuna neljandaks jäi Raudteepolitsei Tallinna jaoskond. Esimesele kolmele kohale tulnud üksuse meeskonna igale liikmele on Tallinna Politseiametnike Kogu Spordisektsiooni poolt ette nähtud individuaalauhindu.

Erandina eelmiste aastate võistlustele võib märkida, et tänavusist võistlustest osavõtjate arv oli rekordiline, nimelt 21 meeskonda üheteistkümnest üksusest. Esmakordselt ja edukalt löi võistlusil kaasa Tallinna Poliitilise Politsei ja Raudteepolitsei Tallinna jaoskonna meeskond, kusjuures esimene neist nii öelda tuli ja võitis. Omapärasuseks möödunud võistlusil oli samade võistluste erakorraliselt pikk kestvus, peaaegu kaks ja pool kuud. Siin langeb süü (kui seda üldse süüna võtta) tervena väheste ja üksikute võimlatundide arvele.

Möödunud võistluste võitjast meeskonnast peab ütleva, et seal tehti tüsedat tööd mitme kuu vältel, omades head võistlusmaterjali, ja eeskujulikku juhti krooniti väärilt. Samuti peab hindama ja avaldama kiitust kõigile teistele meeskonna liikmeile, sest väljaspool igapäevast teenistust ja toiminguid leida aega ja taset harjutusiks ja mänguks, ei ole kerge.

Võitjate austamine ja meeskonna kui ka individuaalauhindade üleandmine toimub lähemal ajal, arvatavasti Tallinna Politseiametnike Kogu esimehe prefekt N. Reimo poolt.

Järgnevalt oleks huvitav süveneda veidi möödunud võistluste statistikasse. Nimetatud mängude läbiviimiseks korraldati kolmkümmend võistlusõhtut. Kolmekümne kaheksast peetud võistlusest tuleb korvpalli arvele 18 mängu ümmarguselt 60 tundi ja võrkpalli arvele 20 mängu umbes 75 tundi. Punkte visati korvpallis kõigi meeskondade peale kokku 703. Tallinna Poliitilise Politsei meeskond viskas 161 punkti, saades vastu 63 punkti. Teise koha omandanud meeskond 2. jaoskond viskas 127 punkti, saades vastu 105 punkti. Kolmanda koha meeskond Tall.-Harju prefekti kantselei viskas 119 punkti, saades vastu 87 punkti. Üksikmängijaist viskas punkte Altosaar 74, Sarnit 56, Mikson 56, Parbo 51, Alba 41, Matsalu 36, Palm 34 ja teised tunduvalt vähem.

Võrkpalli 20 võistluses mängiti 44 üksikmängu, kusjuures võib nimetada, et meister Tallinna Poliitiline Politsei ei kaotanud ühtki üksikmängu.

Korvpallis võib veel esile tuua isiklikke ja tehnilisi vigu, mida kogu võistluste kestel kõigi meeskondade mängijate poolt tehti täpselt 221. Kolmele esimesele kohale tulnud meeskondadest tegi kõige rohkem vigu 2. jaoskonna meeskond (42 viga), järgmisena Tallinna Poliitilise Politsei meeskond (40 viga) ja Tallinna-Harju prefekti kantselei meeskond (27 viga).

Järgmine tähtsam sündmus Tallinna politsei käsipallureile saabub arvatavasti märtsikuul esimesel poolel, s. o. Tallinna-Harju Prefektuuri välispolitsei ja Tallinna Poliitilise ja Kriminaalpolitsei koondiste vaheline võrk- ja korvpallimängude ühekordne võistlus.

— e —

Tallinna Politseiametnike Kogu

TEGEVUSE ÜLEVAADE

28. veebruaril pidas Tallinna Politseiametnike Kogu oma korralise üldkoosoleku Kaubandus-Tööstuskoja ruumes. Antud ülevaatest selgus, et kogu tegevus möödunud aastal on olnud võrdlemisi viljakas. Aasta jooksul on kogul olnud tulusid 13.633.67 kr., kulusid 10.275.57 kr. ning äriseis 1. jaanuariks oli tasakaalus 25.112.80 kr., millest varandust 9868.71 kr. väärtuses. Eelarve kinnitati tasakaalus 10.815.21 kr. Kogul puuduvad senini oma ruumid, kuna need loodetakse saada ehitusel olevas Politseihoones. Ruumide sisustamiseks vajalikud summad kogutakse eelarvete ülejääkidest. Tegevus sünnib peamiselt sektiioonide kaudu, mida käesoleval ajal on neli.

Üldharidusliku Sektsiooni poolt korraldati liikmeskonna kutse ja kultuurilise tasapinna töstmiseks möödunud aastal kaks eesti õigekeelsuse kursust, inglise keele kursust algajatele ja edasijõudnutele ning hangiti soodustusi teatritesse pääsemiseks. Kogul on oma orkester ja laulukoor, missugused osavate juhtide taktikepi all on arenenud võrdlemisi kõrgele tasemele. Nii on orkester korduvalt esinenud iseseisvate avalike kontsertidega nii Tallinnas, Pärnus, Narva-Jõesuus jne. ja on saanud üldise tunnustuse osaliseks.

Sportisektsioon korraldas liikmetele pidevalt võimlemis- ja käsipalliharjutusi ning võimaldas tegelda teistel spordiharudel. Võist-

lusi korraldati üksuste vahel suusatamises, käsipallis, kergejõustikus, maadluses jne. Tennis mänguks kasutati oma tennisväljakut.

Lasketaseme töstmiseks korraldas Laskursektsioon kolm üksustevahelist laskevõistlust politseis tarvitusel olevatest relvadest, milleks andis osa laskemoona tasuta.

Hinnalisema varana muretseti purjejaht, kontsertpianino ja orkestrile muusikariistu. Purjejaht asub Tallinna sadamas Jahtklubi sillal ja on kasutamiseks tervele politseiperеле.

Põhikirja järgi jäi kogu esimeheks prefekt N. Reimo, kuna teised endised juhatusliikmed valiti tagasi järgmiselt: abiesimees abiprefekt B. Nykanen, liikmed: pol. pol. komissar J. Ede-salu, kriminaalpolitsei abikomissar A. Tamtik, politseikomissar H. Lepp, sekretär A. Lember, konstaabel J. Roots, allkonstaabel A. Enno, vanemkordnik Horn ja kordnik Kurmet. Viimased kaks on uued, kuna juhatusse koosseisu suurendati möödunud aastal kahe liikme võrra.

Revisjonikomisjoni valiti tagasi: esimees prefekt H. Kuben, liikmed: inspektor Liit, abiprefekt J. Ehatamm, krim.-pol. abikomissar Sammalkivi ja allkonstaabel Püü ja saadikuteks keskkogu nõukogusse: abiprefekt B. Nykanen, politseikomissar J. Saarepere, politseikomissar A. Ottisaar, abikomissar E. Sihv ja abikomissar A. Aenlo.

KULDNE PÄIKE
LOOB TEED
KEVADISTELE
VETELE.

AVALDATI KIITUST POLITSEI-AMETNIKELE.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga 16. veebr. s. a. on määratud Rakvere Kriminaalpolitsei assistendile Johannes-Voldemar Kalvetile 60 kr. rahalist autasu energiliselt ja asjalikult teotsemise eest kurjategijate jälitamisel ja tabamisel ja Viru-Järva Prefektuuri Rakvere politseijaoskonna kordnikule Vladimir Nelisele avaldatud kiitust kurjategija tabamisel energiliselt ja taibukalt teotsemise eest.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga 4. märtsist s. a. avaldati kiitust energilise tegevuse eest kurjategijate jälitamisel Lääne-Saare Prefektuuri Lihula rajooni konstaablile Eduard Mursalile ja Tallinna-Harju Prefektuuri kordnikule Heino Saarele.

VABASTATI AMETIST.

Tallinna-Harju Prefektuuri 4. politseijaoskonna III rajooni konstaabel Alfred Teearu on vabastatud Politseivalitsuse direktori käskkirjaga ametist oma palvel, arvates 17. veebr. s. a.

Ümberpaigutusi ja määramisi politseiperes.

Siseministri käskkirjaga 12. veebr. s. a. on Petseri-Võru Prefektuuri Kulje II rajooni konstaabel Aleksander Rotka paigutatud ümber teenistuse huvides 15. veebruarist s. a. sama prefektuuri Vööpsu-Kahkva rajooni konstaablik.

Politseivalitsuse direktori käskkirjaga 16. veebr. s. a. on Tallinna-Harju Prefektuurist allkonstaabel Ruho Tippo, kes politseiteenistuse kutseksami sooritas Politseikoolis märtsis 1937. a., määratud Keila jaoskonda Joa rajooni konstaablik, arvates 15. veebr. s. a., ja Tallinna-Harju prefekti kantselei ametnik Alfred Soosalu, kes ühel ajal eelmisega sooritas politseiteenistuse kutseksami, on määratud Viljandi-Pärnu Prefektuuri Abja rajooni konstaablik 7. veebruarist s. a. arvates.

Sama käskkirjaga on Petseri-Võru Prefektuuris teenistuse huvides 15. veebruarist s. a. paigutatud ümber Järvesuu II rajooni konstaabel Richard Sibbul Kulje II rajooni konstaablik ja Järvesuu II rajooni konstaabli kt. määratud sama prefektuuri Värska jaosk. politseikomissari asjaajaja Julius Keerpärg, arvates samuti 15. veebr. s. a.

Politseivalitsuses on registreeritud:

1) informatsioonilise sisuga ajakiri „Käsitööstuskoja Teataja“, on luba ilmuda Tallinnas, üks kord kuus; väljaandja — Käsitööstuskoda ja vastutav toimetaja — Albert Piilmann;

2) informatsioonilise sisuga ajakiri „Eesti Looduskaitse“, on luba ilmuda Tallinnas, 4—5 korda aastas; väljaandja — Riigiparkide Valitsus ja vastutav toimetaja — Gustav Vilbaste;

3) veskiasjandusliku sisuga ajakiri „Eesti Veski“, on luba ilmuda Tartus, 6 korda aastas; väljaandja — Üleriiklik Veskipidajate Ühing ja vastutav toimetaja — Voldemar Tamman, ja

4) vaimuliku sisuga ajakiri „Evangeeliumi Usk“, on luba ilmuda Tallinnas, 4 korda aastas; väljaandja ja vastutav toimetaja — Aleksander Sarapik.

Küsimus 1. Millised on need mitteavalikud kohad, kus võib toimuda avaliku rahu ja korra rikkumine?

Vastus 1. Kriminaalseadustiku § 254 on ette nähtud kahesugune teokoosseis: 1) müra, kisa või muu korratuse tekitamine või ulaka teo kordasaatmine avalikus kohas või avalikul koosolekul ja 2) müra, kisa või muu korratuse tekitamine või ulaka teo kordasaatmine väljaspool avalikku kohta ja avalikku koosolekut, kuid kui teoga rikuti avalikku rahu või korda. Üldiselt on avaliku koha tunnuseks, et sinna võib publik minna vabalt, kas tasu eest või ilma. Koht võib olla avalik iseenesest ja igal ajal juba oma iseloomult, nii öelda absoluutselt avalik, näiteks linna tänavad ja platsid, asutuste esised platsid, suured maanteed jne. Mõned kohad muutuvad avalikuks oma otstarbe järgi, need on avalikud ainult siis, kui need on avatud publikule, näiteks asutuste ruumid, teatrid, kinod jne. nende lahtioleku ajal. Kolmandaks võib koht muutuda avalikuks juhuslikult, näiteks erakorter, kui selles korraldatakse avalik ettekanne, nii et see muutub publikule ligipääsetavaks, edasi eraaiad ja -metsad, kui neis korraldatakse avalikke pidustusi jne. Kohad, mis ei vasta tähendatud tingimusele, ei ole avalikud.

Küsimus 2. Kehtivad määrused võib jagada kahte liiki: ühed lõpevad hoiatusega, et määruse rikkumist võetakse vastutusele teatava KrS paragrahvi (enamasti § 122 põhjal, näit. Keelemäärus R. T. 2 — 1935) põhjal, ja teine osa määrusi ei räägi midagi vastutusele võtmisest, kuigi nende hulgas on väga elulisi määrusi (näit. Määrus hobusepasside kohta — R. T. 100 — 1932, Põllumajanduses tööõnnetuste vältimise määrus — R. T. 5 — 1935). Kuidas saab viimati nimetatud määruste mittetäitjaid vastutusele võtta?

Vastus 2. Asjaolu, kas teatava ametivõimu poolt tema võimkonna piires antud määrus, mis paneb kodanikule kohustusi või keelab midagi, sisaldab või ei sisalda viidet KrS paragrahvile, mille järgi määruse rikkuja võetakse vastutusele, ei oma määruse rikkuja vastutusele võtmise või mittevõtmise suhtes määravat tähtsust. Oluline on ainult see, kas ametivõim oli seaduse järgi õigustatud oma määrusega panema kodanikele kohustusi või keelde. Kui ta seaduse järgi oli selleks õigustatud ja määrus on antud volituse piires, tuleb karistada määruse rikkujat KrS § 122 järgi, kui määruse rikkumise eest ei ole ette nähtud muud tagajärge või erikaristust. Sanktsioonide viitamine määruses evib ainult informatiivse tähtsuse, et kodanikul oleks kergem jälgida, milline karistus teda tabab määruse rikkumise puhul. Kui näiteks Keelemäärus ei sisaldaks viidet KrS § 122, tuleks Keelemääruse

rikkujat ikkagi karistada KrS § 122 järgi, sest Keeleseaduse § 24 volitab siseministrit kokkuleppel vastava ministriga korraldama keelte tarvitamist avalikus läbikäimises, s.t. volitab siseministrit panema kodanikele kohustusi ja keelde keelte tarvitamise suhtes, erikaristust aga nende kohustuste ja keeldude mittetäitmise eest ei ole ette nähtud. Sama lugu on ka Määrusega hobusepasside kohta (1932, 100, 786) ja Põllumajanduses tööõnnetuste vältimise määrusega (R. T. 1935, 5, 30). Mõlemad määrused on antud volituse piires ja mõlemad panevad kodanikele kohustusi. Kuna nende määruste rikkumise eest ei ole ette nähtud eritagajärgi ega -karistusi, tuleb nende määruste rikkujad võtta vastutusele KrS § 122 järgi.

K ü s i m u s 3. Keelemääruse § 11 põhjal peavad igasugused avalikult väljapandud kuulutused jne. olema õigekirjutuse vigadeta. Kas politseiametnik, kes koostab vigase kuulutuse või muu väljapandu kohta protokoll, võib kuulutuse maha võtta ja selle lisada asitõendina protokoll juurde?

V a s t u s 3. Keelemääruse rikkumise jälitamisel võib avalikult väljapandud keelevigase kuulutuse võtta asitõendina protokoll juurde. Kui selle võtmine mingil põhjusel on raskendatud, näiteks selle suuruse tõttu või et kuulutus on kirjutatud seinale või plangule, tuleb leppida vaatluse protokolliga.

K ü s i m u s 4. Pensioniseaduse (R. T. 76 — 1936) § 31 räägib, et aktiivteenistuskohal teenivale politseiametnikule arvatakse neli päeva viieks päevaks. Kas see soodustus on maksev ainult selle aja kohta, mis järgneb 1. okt. 1936. a., või kogu selle aja kohta, mil isik on teeninud nii enne kui ka pärast 1. okt. 1936. a.?

V a s t u s 4. Pensioniseaduse § 31 ettenähtud soodustus, et aktiivteenistuses teenivaile politseiametnikule arvatakse neli päeva viieks päevaks, on maksev ainult aja kohta, mis isik on teeninud pärast Pensioniseaduse jõustumist, s. t. alates 1. oktoobrist 1936. a.

K o n s t. T. K ü s i m u s 1. Jahiseaduse § 21 järgi võivad jahipiirkonna omanikud või rentnikud oma jahiküalisile lubada tasuta jahipidamist nimeliste kirjalike jahilubadega.

Kui pikaajalised võivad olla jahiküalisile antavad load? Kas jahipiirkondade rentnikud võivad neid lube ka määramata ajaks välja anda, tähtaega tähendamata, või antakse need ainult üheks päevaks või teatavateks päevadeks ja kas neid võib ka terveks kalendriaastaks välja anda? Kas loaandja allkiri peab olema seaduslikus korras tõestatud?

V a s t u s 1. Jahiseadus, andes jahipiirkonna omanikule või rentnikule õiguse lubada oma jahiküalisile jahipidamist sellekohaste lubadega, ei sea tähendatud lubade väljaandmise kohta muid tingimusi, kui et nad peavad olema kirjalikud, nimelised ja et need tuleb anda tasuta, kuna jahiloo väljaandmine tasu eest loetakse jahipidamise õiguse edasirentimiseks. See asjaolu, kas load antakse määramata ajaks või teatavaks

tähtajaks, päevaks, kuuks või aastaks, ei ole seaduse seisukohalt tähtis. Samuti ei ole seaduse järgi nõutav, et loaandja allkiri loal oleks seaduslikus korras tõestatud.

K ü s i m u s 2. Jahiseaduse § 36 järgi annavad vastavad omavalitsused jahitunnistusi välja üheks ja kolmeks kalendriaastaks.

Mõned vallavalitsused seletavad, et jahitunnistusi saab välja anda ainult pärast kalendriaasta 1. jaanuari, s. o. 1938. aastaks alles pärast 1. jaanuari 1938. a.

Kas vallavalitsus võib näiteks novembri- või detsembrikuus 1938. a. välja anda tasulise jahitunnistuse 1939. kalendriaastaks ja tasuta jahitunnistuse 1939., 1940. ja 1941. kalendriaastaks?

V a s t u s 2. Jahiseaduse järgi antakse jahitunnistused kalendriaastate peale. Jahitunnistuste väljaandmise kord on ette nähtud Jahiseaduse teostamise määruses (RT 1934, 59, 518). See määrus seab üles nõude, et omavalitsused peaksid jahitunnistuste registrit määruses kindlaks määratud vormi järgi, samuti määrab määrus kindlaks jahitunnistuse vormi. Seadus iseenesest ei tee takistusi sellisele korrale, et jahitunnistusi eelolevaks aastaks võib välja anda enne aasta algust, kuid maksvusega aasta algusest, ja see oleks ka täiesti õigustatud, et võimaldada jahitunnistuse omanikul jahipidamist juba eeloleva aasta esimesel päeval. Jahiseaduse teostamise määruses on jahitunnistuste register kui ka jahitunnistuse vorm sellisel kujul kindlaks määratud, et täpselt nende vormide järgi käies raske on jahitunnistust eelolevaks aastaks juba enne aasta algust välja anda. Eriti mis puutub jahitunnistuse vormi, siis on selles ära näidatud ainult jahitunnistuse maksvuse lõpp-tähtpäev, mitte aga maksvuse aeg või algus, mis pärast maksvuse alguseks tuleb lugeda tunnistuse väljaandmise päev. Kui oletada näiteks, et tasuline, s. o. üheaastane jahitunnistus eelolevaks aastaks antakse välja juba eelkäiva aasta novembrikuus, siis väljaantud tunnistuse tekstist selgub, et tunnistuse ettenäitajal on õigus pidada jahti ja et tunnistus on maksev kuni eeloleva aasta 31. detsembrini. Et aga tunnistus oleks maksev alles alates eeloleva aasta 1. jaanuarist, seda tunnistuse tekstist ei nähtu, küll aga hoopis vastuoksa, niisugust tunnistust luges peab tulema otsusele, et tunnistus on maksev väljaandmise kuupäevast, s. t. juba eelmise aasta novembrikuust, mille tagajärjel tasuline jahitunnistus oleks maksev rohkem kui üks aasta, mis aga ei ole kooskõlas seaduse täpse sõnastusega, et tasulised jahitunnistused antakse üheks aastaks.

K o n s t a a b e l M. A. K ü s i m u s. Oravad on jahipidamiseks kaitse all. Nende nahku parkimatult ei tohi müüa. Ajalehtedes on olnud sõnumeid, et oravaile jahipidamise eest on karistatud ja seega on tekkinud vaidlusi. Kas oravad on kaitse all kogu aasta?

Vastus. Jahiseaduse § 22 näeb ette tähtsajad, millal jahipidamine teatavale kasulikele jahiloomile igal aastal on keelatud. Jahikeelu ajal on ühtlasi keelatud kaubelda jahikeelu all olevate loomadega ja nende saadustega alates 10. päevast pärast jahikeelu aja algust. Peale selle annab aga seadus põllutööstusministrile õiguse ka täiesti keelata teatavale kasulikele jahiloomile jahipidamise kuni 6 aastani (§ 42 p. 3) või täiesti keelata teatavate kasulike jahiloomadega ja nende saadustega kauplemise (§ 42 p. 7) kuni 6 aastani, ilma et viimasel juhul oleks ühtlasi keelatud tähendatud jahiloomile jahipidamine väljaspool seaduses ettenähtud iga-aastaseid keeluaegu. Eeltähendatud täiendavat keeluõigust on põllutööstusminister kasutanud muu seas nugiste ja oravate suhtes, keelates 6 aastaks jahipidamise nugiseile ning orava parkimata nahkadega kauplemise. Jahiseaduse § 22 p. 14 järgi on jahipidamine nugiseile ja oravaile keelatud iga aasta 1. märtsist kuni 1. detsembrini. Jahiseaduse teostamise määruse § 30 keelab erakordselt jahipidamise nugiseile täiesti 1. detsembrist 1934 kuni 1. detsembrini 1939, ja sama määruse § 32 keelab parkimata oravanahkadega kauplemise 15. maist 1934 kuni 15. maini 1939, ilma et ta paneks maksma samaks ajaks täieliku jahipidamise keeldu oravaile. Seega jahipidamine oravaile on lubatud 1. detsembrist kuni 1. märtsini, kuid parkimata oravanahkadega kauplemine on seevastu ka jahipidamiseks lubatud ajal keelatud, kusjuures see keeld lõpeb 1939. aastaga.

O. O. Küsimus. Kas alanevale sugulasele ja abikaasade poolt omavahel kerge kehavigastuse tekitamine (KrS § 433) on avaliksüüdistuse korras jälitav saütegu?

Vastus. Kriminaalkohtupidamise seadustiku § 5 toob nende süütegude sõnaselge loendi, mis erandlikult kuuluvad jälitamisele erasüüdistuse korras. Kuna see loend ei sisalda kergete kehavigastuste tekitamist alanevaile sugulasile ja abikaasale, kuuluvad tähendatud süüteod jälitamisele avalik-süüdistuskorras.

P. v—s. Küsimus. Kas ühispiimatallitus võib maksustada Vallaseaduse § 122 ja R. T. 35 — 1937 art. 331 II j. jrk. II ettenähtud tööstusmaksuga bruttoläbikäigust (või ja piima eest saadud summalt), kuna endist seadust on nüüd Vallaseadusega täiendatud, nii et tööstusmaksu alla käivad tööstused sellele vaatamata, kas nad riigi ärimaksu maksavad. Kas saab tööstusmaksu ainult vabriku asukoha omavalitsus, või ka need omavalitsused, kus asuvad koorejaamad, kuna aga raamatupidamine, arvepidamine ja või valmistamine sünnib ainult piimatööstuse asukohas?

Vastus. Ühispiimatallitused kuuluvad maksustamisele tööstusmaksuga Vallaseaduse § 122 alusel. Kuigi ühispiimatallitused on vabastatud ärimaksust Ärimaksu seaduse alusel, ei oma see

asjaolu olulist tähtsust ühispiimatallituste maksustamisel tööstusmaksuga, kuna uue Vallaseaduse koostamisel lähtuti sellest seisukohast, et tööstusettevõtete maksustamisel tööstusmaksuga tuleb võtta arvesse mitte seda, kas teatav tööstusettevõtte on Ärimaksu seaduse järgi maksustatav ärimaksuga, vaid ainult seda, kas tööstusettevõtte kannab ärilist iseloomu või mitte. Maksustab see vallaomavalitsus, kus ühispiimatallitus on töötanud. On ühispiimatallitus olnud tegevuses mitme valla piires, näiteks on tal koorejaamad mitmes vallas, on iga vallaomavalitsus, kelle piirkonnas on töötanud ühispiimatallitus, õigustatud võtma ettevõttelt tööstusmaksu.

Lühiteateid välismaalt.

Norras politsei riigistamisele. Möödunud aasta lõpul moodustati Oslos komisjon Norra politsei reorganiseerimise kava väljatöötamiseks. Kava kohaselt tuleb Norras kogu kommunaalpolitsei riigistamisele.

Kana veri pükstel. Ühes Poola linnas tuli 16-aastane tütarlaps politseijaoskonda ja avaldas, et keegi noormees, kelle nime ta teadis, olevat tarvitanud tema kallal sugulist vägivalda. Töenduseks tõi ta kaasa verega määrdunud püksid ja arstitunnistuse, millest nähtus, et tütarlaps olevat värskest defloreeritud. Prokurör saatis püksid Varssavi ülikooli kohtuarstlikku instituuti ekspertiisimiseks, kus aga selgus, et pükstel leiduv veri ei olnud inimese, vaid hoopiski kana veri.

Õõnsate jälgede kujundamisel soovitab inglane dr. F. G. Tryhorn juhtumil, kui jälg leidub niiskel pinnasel, pritsida sellele enne kipsi tarvituselevõtmist pihusti abil linaõli, kui aga jälg leidub tolmus või kuivas liivas, siis puupiirituses lahustatud šellakki. Siin olgu tähendatud, et kummalgi korral ei tohi pritsida liiga ohtralt, mis võiks hävitada jäljes leiduvad peensused.

Edasi soovitab dr. Tryhorn juhtumil, kui on vaja aeglustada kipsisegu hangumist, lisandada segu valmistamiseks võetava vee hulka uriini. Seda tuleks teha siis, kui kipsi jälge tõstmiseks vajatakse rohkem aega, näit. jälje suurema ulatuse tõttu. Nagu katsed näitavad, hangub puhta veega valmistatud kipsisegu 4 minuti pärast ja on juba 15 min. pärast täiesti kõva; kui aga segada kipsi valmistamiseks võetava vee hulka (enne kipsi sisseraputamist!) 12% uriini, siis algab tardumine alles 8 minuti pärast ja kõveneb 21 min. pärast. 25% uriini lisandamisel hangub segu alles 40 min. pärast ja muutub lõplikult kõvaks 90 min. pärast.

Siin tuletame ühtlasi meelde, et kui kipsisegu valmistamiseks võetava vee hulka segada umbes 1/5 tärpentiinõli, siis jääb hangunud mass seebitaoliseks ja laseb end lõigata „nagu seepi“. Meie praktikas oli mainitud omadusega kipsi ühel juhul vaja terariista löikejälje identifitseerimisel kahtlusaluselt võetud terariistaga.

Poola kuulub teatavasti rahvusvahelisse politsei raadiovõrku. 1936. aastal astus Poola krim.-politsei 153 korral raadio teel ühendusse välismaa politseijaamadega, saates 12002 sõna ja samal aastal võttis välismaalt vastu 573 raadiokõnet 31123 sõnaga.

Näpujälgede kogude suurus. 1. jaan. 1937 oli (10 sõrme) näpujälgede keskkartoteekides järgmisel arvul kaarte: Eestis — 15 000, Leedus — 18 000, Lätis — 41 000, Soomes — 91 000, Poolas — 614 000, Tšehhoslovakkias — 242 000, Šveitsis — 448 000.

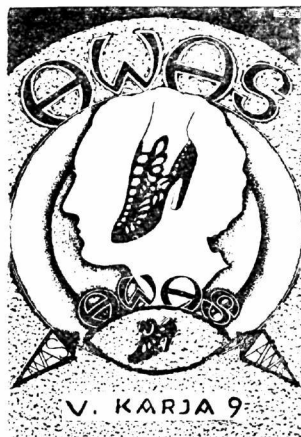
TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—. Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/1 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—. Vastutav toimetaja: **A. Liit**. Tegev toimetaja: **H. Põldvere**. Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu**.

VANIM RAHVASUITS

Mood dikteerib

A
W
A
S

jalanõud

Tallinn, V. Karja 9.

Politseil on vähem muret kõnniteedega, kui need on ehitatud

tsementbetoonist,

sest kogemused näitavad, et need on kulumatud, siledad, nägusad, puhtad.

Juhatusi tsementtööde kohta annab tasuta **A.-s. Tsemendivabrik „Port Kunda“** müügikontori juures asuvas

NÕUANDEBÜROOS

Valli tänav 4-6, Tallinn. Telefon 450-17.

Mootorrattad 200 – 800 ccm.

Hinnad mõõdukad. • Järeilmaks võimalik.

Ainuesindaja: **H. Kraack & Ko.**

Tallinnas, Roosikrantsi 15. Telefon 452-59

Kõige vanem puusärgiläri ja matusetalitus
Tallinnas.

J. ja E. VILDT

asut. 1847. a.

Liivalaia 24, Tatari nurgal. Telefon 456-45.

Odavam puusärkide ja matmistarvete ostukoht.

Oma surnuvankrid.

PLEKI-VASESEPA TÖÖKODA

A. A M A N

Tallinn, Rütli t. 4. Tel. 430-19

Tehakse kõiksugu pleki- ja vasesepatöid ehitustel kui ka töökojas: katuse katmine, korstnatele tuulekaitseid, plekkahju kestaid, vaskplekist pliidikatlaid ja igasuguseid parandustöid,

**A
S H^y MOSER & K^o**

PIKK TÄNAV 19, TELEFON 437-47

Soovitab rikkalikus valikus tasku- ja käekelli maailma kuulsast
H-y MOSER & Co vabrikust Le Locle Schveiz. Seinä-, laua- ja äratus-
kelli. Kette, käevõrusid, kuld- ja hõbeasju. Parimat rootsi kristalli.

Jällemüüjaile meie oma kelli müügiks ei anna, mispärast neid saab
ainult meie juurest.

Reserveeritud

Riide-värvimistööstus

Home

Tallinn, Paldiski mnt. 25, telefon 452-61.

Filmikontor „ARS-FILM“

Tallinn, Vabaduse plats 5. Telefon 452-15.

HOOAJA
PARIMAIID
FILME.

Kondiitriäri ja kohvik E. PLASMANN,

endine G. HEINMANN.

Soovitab mitmekesiseid ja maitsvaid kondiitrisaadusi parimas kvaliteedis.
Tellimiste peale: torte, jäätist, magussõuke.

TSHEHOSLOVAKI CENTROKOMISE V. ŠVEC.

Import

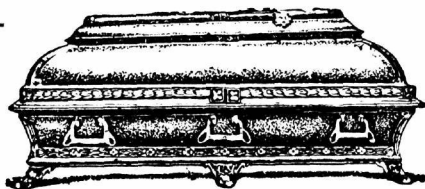
AGENTUUR

Tallinn, Vene tänav 19, telefon 458-99

Eksport

Naha-, jalanõude ja hobuseriistade kauplus Nikolai Bõstrov.
Tallinn, Veneturg 1 (Narva mnt. pool). Telefon 313-13.

Kaluritele, jahimeestele ja nende perekonnaliikmetele soovitab oma laost ja kauplusest veekindlaid nahast ja kummisaapaid, A-s. Globus-Union jalanõusid, kalosse ja botikuid. Täielik valik. Hinnad mõõdukad.

Matusetalitus A. Meldorf

Tallinn, Sakala 28 (end. V. Tartu mnt. 1).

Suures HAUARISTE, puusärke, pärgi,
valikus plaate jne. Oma surnuvankrid.

Aktsiaselts Tallinna Kõievabrik
JOHN CARR'i pärijad.

Tallinn, Kopli tänav 33.
Telefon 439-79.

**ЭКУ — sisal- ja
kokosmatid.**

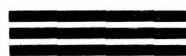
Nõudes ainult TALLINNA KÕIE-
VABRIKU tooteid, olete kindel, et
saate hinnaväärilist kaupa.

JALANÕUDE ÄRI
A. ADAMKA

Tallinn, Harju 26.
Telefon 436-26.

Soovitab
moodsaid daamide ja härrade
JALANÕUSID

BIRK'i

riidevärvimise tööstus, apre-
tuur ja keemiline puhastus.

Omanik: Karl Dethloff.

Tallinnas, Maakri 23 – telef. 307-07.
Raekoja pl. 13 – telef. 429-28.

*Moodsaim sisseseade — Parim töö.
— Hinnad soodsad. —*

„KARU“

riidevärvid soojale ja külmale veele.

*Proteiin-mineraal-
maalriivärvid.*

Ilma värnitsata majade jne. värvimiseks. Nahavärvid, tökat jne. on kvaliteetkaup.

Nõudke igalt poolt.

„Endla“ — V. Palias

Tallinn, Maakri 28. Telefon 313-60.

Valmistab parimaist tooraineist:

*Karamelle,
Šokolaadi,
Šokolaaditooteid ja
Marmelaadi.*

K. A. Rütman & Ko

Tallinn, Pärnu m. 9, tel. 466-72 ja 466-71

Seebikivi
Kampvooli
Söögisoodat
Kloorlupja

ja teisi keemiaaineid ja happeid alati laos. MÜÜK ainult en-gros.

O-Ü.
E. SPORLEDER

TALLINNAS

TELEFON.: 457-16 JA 457-17

*Speditsoon
Süte- ja koksiimport*

**Gaaskaitse abinõud
tööstustele ja õhukaitsele**

Firma:

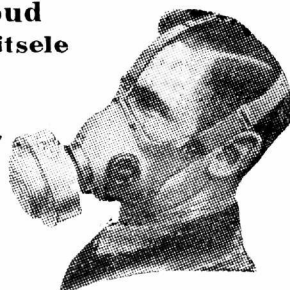
Degea Aktiengesellschaft

(AuerGesellschaft) Berlin, O. 17

Esindaja:

Ivar Reinwaldt

Tallinn, Kohtu 12
telefon 448-44

Esietenduskinno

»HELIOS«

Tallinn, Viru tänav nr. 4.

Linastab parimaid
A.-S. »ESTOFILMI«
saksa, prantsuse, inglise
ja ameerika filme.

Kontor: Tallinn, Roosikrantsi 1, tel. 466-94.

RIIHIMÄEN LASI OY.

RIIHIMÄKI – SOOMES

Põhjamaade suurim, Euroopa moodsaim

KLAASI- & KRISTALLITEHAS

Üle 1.200 töölise, Kauklahti ja Ryttylä sösarتهased kaasa arvatud.

Eksport kõigisse maailmajagudesse.

AUHINNATUD:

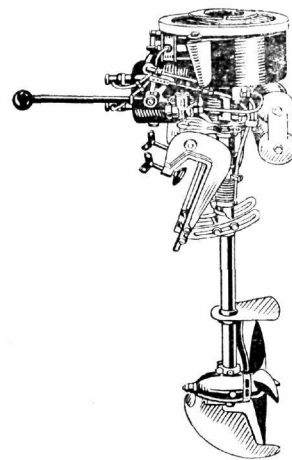
Kuldmedal — Helsingi 1925. Kuldmedal — Tallinn 1929. Grand Prix — Barcelona 1929. Grand Prix — Antwerpen 1930. Diplome d' Honneur — Brüssel 1935. Grand Prix Hors Concours — Saloniki 1935.

Eesti agentuur K. SILLANDER
Tallinn, Vene tän. 11-a. Telefonid: 443-01, 473-53

Rootsi

PENTA

päramootor

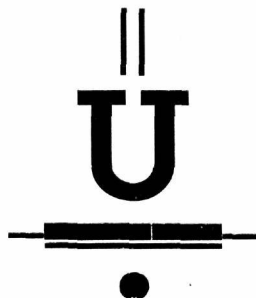
Peaesindus ja ladu:

LINKE & MARTINSON

Tallinn, Vene t. 11.

Tel. 432-86, 432-58.

HIND 30 SENTI

A K T S I A S E L T S

ÜHISELU TRÜKIKODA

TALLINNAS, PIKK 42, • KÖNETRAAT 442-04

VALMISTAB MAITSEKALT JA PARAJATE HINDADEGA

IGASUGUSEID TRÜKITÖID

•
ROTATSIOONITRÜKK, NOODITRÜKK

RAAMATUKÖITMINE